

Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
ΝΙΚΟΛΑ ΑΙΜΙΛΙΟΥ
της 14ης Δεκεμβρίου 2023¹

Υπόθεση C-90/22

«Gjensidige» ADB

παρισταμένων των:

«Rhenus Logistics» UAB,

«ACC Distribution» UAB

[αίτηση του Lietuvos Aukščiausiasis Teismas
(Ανώτατου Δικαστηρίου της Λιθουανίας, Λιθουανία)
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Προδικαστική παραπομπή – Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις – Κανονισμός (ΕΕ) 1215/2012 – Άρθρο 71 – Σχέση με διεθνή σύμβαση η οποία ρυθμίζει, σε ειδικά θέματα, τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση ή την εκτέλεση αποφάσεων – Σύμβαση περί του συμβολαίου για τη διεθνή οδική μεταφορά εμπορευμάτων (CMR) – Μη αποκλειστικές συμφωνίες παρέκτασης της δικαιοδοσίας – Αναγνώριση, ενώπιον δικαστηρίου κράτους μέλους, αποφάσεως η οποία εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της Συμβάσεως CMR– Δικαστήριο προέλευσης το οποίο έχει θεμελιώσει τη διεθνή δικαιοδοσία του επί διαφορετικής βάσεως – Συμβατότητα με τις αρχές που διέπουν τη λειτουργία του κανονισμού 1215/2012 – Λόγοι απορρίψεως της αναγνώρισεως αποφάσεως – Άρθρο 45»

I. Εισαγωγή

1. Οι διασυνοριακές διαφορές συχνά ανακύπτουν λόγω της ανάγκης του επιλαμβανόμενου δικαστηρίου να διαπιστώσει αν έχει διεθνή δικαιοδοσία προκειμένου να αποφανθεί επί της διαφοράς που έχει αχθεί ενώπιόν του. Εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και όσον αφορά τις διαφορές σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, η εν λόγω εξέταση διέπεται, κατ' αρχήν, από τους κανόνες που θεσπίζονται για τον σκοπό αυτό στον κανονισμό (ΕΕ) 1215/2012².

2. Ταυτόχρονα, και όπως θα διευκρινίσω διεξοδικά κατωτέρω, ο εν λόγω κανονισμός δίνει προτεραιότητα σε ειδικούς κανόνες που προβλέπονται σε διεθνείς συμβάσεις ειδικού χαρακτήρα τις οποίες έχουν συνάψει τα κράτη μέλη.

¹ Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

² Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 2012, L 351, σ. 1).

3. Ωστόσο, το Δικαστήριο, με την απόφαση TNT Express³, επισήμανε, κατ' ουσίαν, ότι η εφαρμογή τέτοιων ειδικών κανόνων δεν πρέπει να θίγει ορισμένες θεμελιώδεις αρχές οι οποίες διέπουν το σύστημα δικαστικής συνεργασίας στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως η προβλεψιμότητα της διεθνούς δικαιοδοσίας ή η ορθή απονομή της δικαιοσύνης.

4. Χαρακτηριστικό παράδειγμα τις πολυπλοκότητας που μπορεί να παρουσιάζουν οι σχετικές περιπτώσεις αποτελεί η διαφορά που οδήγησε στην υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως. Η εν λόγω διαφορά προέκυψε κατόπιν κλοπής φορτίου κατά τη μεταφορά του από τις Κάτω Χώρες στη Λιθουανία. Ο οικείος ασφαλιστής ζήτησε να αποζημιωθεί από τον μεταφορέα ασκώντας αγωγή στη Λιθουανία και επικαλούμενος συμφωνία παρέκτασης της δικαιοδοσίας περιλαμβανόμενη στη σύμβαση μεταφοράς.

5. Ωστόσο, κατά τον χρόνο εκείνο, ο μεταφορέας είχε ήδη κινήσει ένδικη διαδικασία στις Κάτω Χώρες, με σκοπό να διαπιστωθεί ότι η ευθύνη του στο συγκεκριμένο πλαίσιο ήταν περιορισμένη. Προτού κάνει δεκτή την εν λόγω αγωγή, το ολλανδικό δικαστήριο επιβεβαίωσε τη δικαιοδοσία του εφαρμόζοντας έναν από τους κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας που διαλαμβάνονται στη Σύμβαση περί του συμβολαίου για τη διεθνή οδική μεταφορά εμπορευμάτων (στο εξής: Σύμβαση CMR)⁴, παρά την προαναφερθείσα συμφωνία παρέκτασης της δικαιοδοσίας, η οποία, κατά την κρίση του, δεν μπορούσε να αποκλείσει τις άλλες (εναλλακτικές) βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας που προβλέπονται στη Σύμβαση CMR.

6. Κατόπιν της αναγνώρισεως από τα λιθουανικά δικαστήρια της εν λόγω αποφάσεως, η Gjensidige ADB (στο εξής: Gjensidige) άσκησε αίτηση αναιρέσεως ενώπιον του Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Ανωτάτου Δικαστηρίου της Λιθουανίας, Λιθουανία), ήτοι του αιτούντος δικαστηρίου. Υποστηρίζει ότι η αναγνώριση της αποφάσεως του ολλανδικού δικαστηρίου αντίκειται προς τον κανονισμό 1215/2012, δεδομένου ότι ο εν λόγω κανονισμός καθιερώνει, κατ' αρχήν, την *αποκλειστικότητα* της δικαιοδοσίας που απορρέει από συμφωνία παρέκτασης της δικαιοδοσίας.

7. Υπό τις περιστάσεις αυτές, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, πρώτον, ποιοι κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας τυχάνουν εφαρμογής. Επισημαίνει ότι ο κανονισμός 1215/2012 αναγνωρίζει προτεραιότητα στην εφαρμογή των κανόνων που προβλέπονται σε διεθνή σύμβαση ειδικού χαρακτήρα, όπως η Σύμβαση CMR. Ωστόσο, διατηρεί αμφιβολίες ως προς το κατά πόσον η εν λόγω υπεροχή μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να μη λαμβάνεται υπόψη συμφωνία παρέκτασης της δικαιοδοσίας, δεδομένης της αυξημένης προστασίας που παρέχεται στις εν λόγω συμφωνίες από τον κανονισμό 1215/2012. Δεύτερον, ζητεί να διευκρινιστεί αν η αυξημένη αυτή προστασία πρέπει να έχει ως αποτέλεσμα την απόρριψη της αναγνώρισης της αποφάσεως του ολλανδικού δικαστηρίου. Μολονότι ο κανονισμός 1215/2012 δεν προβλέπει ρητά την εν λόγω προσέγγιση,

³ Απόφαση της 4ης Μαΐου 2010, TNT Express Nederland (C-533/08, EU:C:2010:243) (στο εξής: απόφαση TNT Express). Η εν λόγω απόφαση αφορούσε τον κανονισμό που ίσχυε πριν από τον κανονισμό 1215/2012, ήτοι τον κανονισμό (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 2001, L 12, σ. 1). Ο τελευταίος κανονισμός είχε προηγουμένως αντικαταστήσει τη Σύμβαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1968, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 1982, L 388, σ. 7) (στο εξής: Σύμβαση των Βρυξελλών του 1968). Κατά πάγια νομολογία, «καθόσον, [ο κανονισμός 1215/2012] καταργεί και αντικαθιστά τον κανονισμό 44/2001, ο οποίος αντικατέστησε με τη σειρά του τη Σύμβαση των Βρυξελλών του 1968, η διατυπωθείσα από το Δικαστήριο ερμηνεία των διατάξεων των τελευταίων ως άνω νομοθετημάτων ισχύει και για τον κανονισμό 1215/2012, εφόσον οι διατάξεις αυτές μπορούν να χαρακτηριστούν ως «ισοδύναμες». Βλ., επί παραδείγματι, απόφαση της 10ης Μαρτίου 2022, BMA Nederland (C-498/20, EU:C:2022:173, σκέψη 27).

⁴ Συνήφθη στη Γενεύη, στις 19 Μαΐου 1956, *United Nations Treaty Series*, τόμος 399, σ. 189, όπως τροποποιήθηκε με το πρωτόκολλο στη Σύμβαση που αφορά το συμβόλαιο για τη διεθνή οδική μεταφορά εμπορευμάτων (CMR), Γενεύη, 5 Ιουλίου 1978, *United Nations Treaty Series*, τόμος 1208, σ. 427, και με το πρόσθετο πρωτόκολλο της Σύμβασης επί του συμβολαίου για τη διεθνή μεταφορά εμπορευμάτων οδικώς (CMR) σχετικά με τις ηλεκτρονικές φορτωτικές, Γενεύη, 20 Φεβρουαρίου 2008, *United Nations Treaty Series* τόμος 2762, σ. 23.

το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν είναι σκόπιμο να πραγματοποιηθεί ευρύτερη ερμηνεία του εν λόγω κανονισμού, ώστε να εκπληρωθούν, κατ' ουσίαν, οι βουλήσεις των συμβαλλομένων, όπως αποτυπώθηκαν στην επίμαχη συμφωνία παρέκτασης της δικαιοδοσίας.

II. Νομικό πλαίσιο

A. Το διεθνές δίκαιο

8. Η Σύμβαση CMR έχει εφαρμογή, σύμφωνα με το άρθρο της 1, «επί παντός συμβολαίου διά την μεταφοράν εμπορευμάτων οδικώς δι' οχημάτων επ' αμοιβή, όταν ο τόπος παραλαβής των εμπορευμάτων και ο οριζόμενος προς παράδοσιν τόπος, ως καθορίζονται εις το συμβόλαιον, κείνται εις δύο διαφόρους χώρας, εκ των οποίων μία τουλάχιστον τυγχάνει Συμβαλλομένη χώρα, ασχέτως του τόπου διαμονής και της εθνικότητας των συμβαλλομένων»⁵.

9. Το άρθρο 31 της Συμβάσεως CMR ορίζει ότι:

«1. Επί δικαστικών ενεργειών επί μεταφοράς δυνάμει της παρούσης συμβάσεως ο ενάγων δύναται να εγείρη αγωγήν ενώπιον οιοδήποτε δικαστηρίου συμβαλλομένης χώρας οριζομένου βάσει συμφωνίας μεταξύ των αντιδίκων και, επιπροσθέτως, ενώπιον των δικαστηρίων χώρας εις την επικράτειαν της οποίας:

- α) ο εναγόμενος διαμένει συνήθως, ή έχει την έδραν των εργασιών του ή το υποκατάστημα ή πρακτορείον μέσω του οποίου εγένετο το συμβόλαιον της μεταφοράς, ή
- β) ευρίσκεται ο τόπος εις τον οποίον παρελήφθησαν τα εμπορεύματα υπό του μεταφορέως ή ο ορισθείς τόπος διά την παράδοσιν,

και ενώπιον ουδενός ετέρου δικαστηρίου⁶.

2. Οσάκις εν σχέσει προς απαίτησιν περί ης η παράγραφος I του παρόντος άρθρου εκκρεμή αγωγή ενώπιον δικαστηρίου αρμοδίου δυνάμει της εν λόγω παραγράφου, ή οσάκις εν σχέσει προς τοιαύτην απαίτησιν εξεδόθη απόφασις υπό του εν λόγω δικαστηρίου ουδεμία νέα αγωγή θέλει εγερθή μεταξύ των ιδίων αντιδίκων εκ των αυτών αιτίων εκτός εάν η απόφασις του δικαστηρίου ενώπιον του οποίου κατετέθη η πρώτη αγωγή δεν είναι εκτελεστή εις την χώραν εις την οποίαν εγείρονται οι νέαι δικαστικάί ενέργειαι.

3. Οσάκις απόφασις εκδιδομένη υπό δικαστηρίου συμβαλλομένης χώρας επί οιασδήποτε αγωγής ως η αναφερόμενη εν παραγράφω 1 του παρόντος άρθρου έχει καταστή εφαρμοστέα εις την εν λόγω χώραν, θα καθίσταται ωσαύτως εφαρμοστέα εις έκαστον των λοιπών συμβαλλομένων Κρατών, ευθύς ως αι απαιτούμεναι εις την περί ης πρόκειται χώραν διατυπώσεις εκπληρωθούν. Αι διατυπώσεις αύται δεν θα επιτρέπουν την επανεξέτασιν της ουσίας της υποθέσεως.

⁵ Το αιτούν δικαστήριο παρατηρεί ότι το επίσημο κείμενο της Συμβάσεως CMR στη λιθουανική γλώσσα δεν είναι ακριβές σε σύγκριση με τις εκδόσεις που έχουν συνταχθεί σε άλλες γλώσσες.

⁶ Επισημαίνω ότι ορισμένες από τις διαθέσιμες στο κοινό εκδόσεις της Συμβάσεως CMR δεν φαίνεται να περιλαμβάνουν το χωρίο «and in no other courts or tribunals» («και ενώπιον ουδενός ετέρου δικαστηρίου»), που διαλαμβάνεται στο τέλος του άρθρου 31, παράγραφος 1, της Συμβάσεως CMR. Ωστόσο, η επίσημη έκδοση που διατίθεται στην *United Nations Treaties Series* (UNTS) περιλαμβάνει το εν λόγω χωρίο.

4. Οι διατάξεις της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου θα έχουν εφαρμογήν ληφθεισών κατόπιν εκδικάσεως, αποφάσεων ερήμην και συμβιβασμών βεβαιουμένων διά δικαστικής αποφάσεως, δεν θα έχουν εφαρμογήν όμως επί προσωρινών αποφάσεων ή επί επιδικάσεων διά ζημίας πέραν των εξόδων εις βάρος ενάγοντος ο οποίος ολικώς ή μερικώς δεν τυγχάνει ικανοποιήσεως επί της αγωγής του.

[...].».

10. Το άρθρο 41, παράγραφος 1, της Συμβάσεως CMR ορίζει ότι, «[υ]πό την επιφύλαξιν των διατάξεων του άρθρου 40, οιοσδήποτε όρος ο οποίος αμέσως ή εμμέσως μειώνει την ισχύν των διατάξεων της παρούσης Συμβάσεως θα είναι άκυρος και άνευ ισχύος. Η ακυρότης του τοιούτου όρου δεν θα συνεπάγεται ακυρότητα των λοιπών διατάξεων του συμβολαίου».

B. Το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

11. Κατά την αιτιολογική σκέψη 21 του κανονισμού 1215/2012, «[γ]ια λόγους αρμονικής απονομής της δικαιοσύνης θα πρέπει να ελαχιστοποιηθεί η πιθανότητα παράλληλης εκδίκασης μιας υπόθεσης και να αποφεύγεται η έκδοση ασυμβιβάστων αποφάσεων σε διαφορετικά κράτη μέλη. Θα πρέπει να προβλεφθεί σαφής και αποτελεσματικός μηχανισμός για την επίλυση των περιπτώσεων εκκρεμοδικίας και συνάφειας [...]».

12. Κατά την αιτιολογική σκέψη 22 του ίδιου κανονισμού, «[ω]στόσο, προκειμένου να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα των αποκλειστικών συμφωνιών παρέκτασης και να αποφεύγονται οι καταχρηστικές πρακτικές προσφυγής στη δικαιοσύνη, είναι απαραίτητο να προβλεφθεί εξαίρεση από τον γενικό κανόνα περί εκκρεμοδικίας προκειμένου να αντιμετωπίζεται ικανοποιητικά μια συγκεκριμένη περίπτωση παράλληλης εκδίκασης υπόθεσης. Πρόκειται για την περίπτωση κατά την οποία δικαστήριο που δεν έχει οριστεί σε αποκλειστική συμφωνία παρέκτασης επιλαμβάνεται διαδικασίας και το ορισθέν δικαστήριο επιλαμβάνεται μεταγενέστερα διαδικασίας για το ίδιο αντικείμενο και την ίδια αιτία και μεταξύ των ιδίων διαδίκων. Στην περίπτωση αυτή, το πρώτο επιληφθέν δικαστήριο υποχρεούται να αναστείλει τη διαδικασία του μόλις επιληφθεί το ορισθέν δικαστήριο και έως ότου το δεύτερο αυτό δικαστήριο κηρύξει εαυτό αναρμόδιο βάσει της αποκλειστικής συμφωνίας παρέκτασης. Αυτό έχει σκοπό να διασφαλίσει ότι, σε μια τέτοια περίπτωση, θα δίδεται προτεραιότητα στο ορισθέν δικαστήριο ώστε να αποφασίσει επί της εγκυρότητας της συμφωνίας και σχετικά με τον βαθμό εφαρμογής της συμφωνίας στη διαφορά που εκκρεμεί ενώπιον του. Το ορισθέν δικαστήριο θα πρέπει να μπορεί να συνεχίσει τις εργασίες του ανεξαρτήτως του εάν το μη ορισθέν δικαστήριο απεφάσισε ήδη να αναστείλει τη διαδικασία του [...]».

13. Το τμήμα 6, του κεφαλαίου II, του κανονισμού 1215/2012 περιλαμβάνει το άρθρο 24 το οποίο επιγράφεται «Αποκλειστική δικαιοδοσία» και έχει ως εξής:

«Τα ακόλουθα δικαστήρια κράτους μέλους έχουν αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η κατοικία των διαδίκων:

1) σε υποθέσεις εμπραγμάτων δικαιωμάτων επί ακινήτων και μισθώσεων ακινήτων, τα δικαστήρια του κράτους μέλους της τοποθεσίας του ακινήτου.

[...].

- 2) σε δίκες που έχουν ως αντικείμενο το κύρος της σύστασης, ακυρότητας ή λύσης εταιρειών ή άλλων νομικών προσώπων ή ενώσεων φυσικών ή νομικών προσώπων ή το κύρος αποφάσεων των οργάνων τους, τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο η εταιρεία, το νομικό πρόσωπο ή η ένωση έχουν την έδρα τους. [...]
- 3) σε δίκες που έχουν ως αντικείμενο το κύρος καταχωρίσεων σε δημόσια βιβλία, τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου τηρούνται τα βιβλία αυτά·
- 4) σε δίκες που έχουν ως αντικείμενο την καταχώριση ή το κύρος διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, σημάτων, σχεδίων και υποδειγμάτων ή άλλων ανάλογων δικαιωμάτων τα οποία επιδέχονται κατάθεση ή καταχώριση, ανεξαρτήτως εάν το ζήτημα τίθεται στο πλαίσιο ασκήσεως αγωγής ή προβολής ένστασης, τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου ζητήθηκε, πραγματοποιήθηκε, ή θεωρείται ότι πραγματοποιήθηκε η κατάθεση ή η καταχώριση σύμφωνα με πράξη της Ένωσης ή με διεθνή σύμβαση.
[...]
- 5) σε δίκες που έχουν ως αντικείμενο την αναγκαστική εκτέλεση αποφάσεων, τα δικαστήρια του κράτους μέλους εκτέλεσης της απόφασης».

14. Το άρθρο 25, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012, αποτελεί μέρος του τμήματος 7 του κεφαλαίου II του εν λόγω κανονισμού και ορίζει ότι «[α]ν τα μέρη, ανεξαρτήτως του τόπου κατοικίας τους, συμφώνησαν ότι ένα δικαστήριο ή τα δικαστήρια κράτους μέλους θα δικάζουν τις διαφορές που έχουν προκύψει ή που θα προκύψουν από συγκεκριμένη έννομη σχέση, το δικαστήριο αυτό ή τα δικαστήρια του κράτους αυτού έχουν διεθνή δικαιοδοσία, εκτός αν η συμφωνία είναι άκυρη ως προς την ουσιαστική της ισχύ [...] βάσει της νομοθεσίας του οικείου κράτους μέλους. Αυτή η δικαιοδοσία είναι αποκλειστική εκτός αν τα μέρη συμφώνησαν άλλως [...]».

15. Το άρθρο 29 του κανονισμού 1215/2012 προβλέπει ότι:

«1. Με την επιφύλαξη του άρθρου 31 παράγραφος 2, αν έχουν ασκηθεί αγωγές με το ίδιο αντικείμενο και την ίδια αιτία μεταξύ των ιδίων διαδίκων ενώπιον δικαστηρίων διαφορετικών κρατών μελών, κάθε δικαστήριο εκτός του πρώτου επιληφθέντος αναστέλλει αυτεπάγγελα τη διαδικασία του μέχρις ότου διαπιστωθεί η διεθνής δικαιοδοσία του πρώτου επιληφθέντος δικαστηρίου.

[...]»

16. Το άρθρο 31 του κανονισμού 1215/2012 έχει ως εξής:

«[...].

2. Με την επιφύλαξη του άρθρου 26, όταν επιλαμβάνεται υπόθεσης δικαστήριο κράτους μέλους στο οποίο παρέχεται αποκλειστική διεθνής δικαιοδοσία δυνάμει συμφωνίας αναφερόμενης στο άρθρο 25, κάθε δικαστήριο άλλου κράτους μέλους αναστέλλει τη διαδικασία έως ότου το δικαστήριο το οποίο επελήφθη βάσει της συμφωνίας κηρύξει εαυτό αναρμόδιο.

3. Όταν το δικαστήριο που ορίζεται στη συμφωνία διαπιστώσει ότι έχει διεθνή δικαιοδοσία βάσει της συμφωνίας, κάθε δικαστήριο άλλου κράτους μέλους κηρύσσει εαυτό αναρμόδιο υπέρ του εν λόγω δικαστηρίου.

[...]»

17. Το άρθρο 45 του κανονισμού 1215/2012 έχει ως εξής:

«1. Με αίτηση κάθε ενδιαφερομένου, η αναγνώριση μιας απόφασης απορρίπτεται:

α) αν η αναγνώριση αντίκειται προδήλως στη δημόσια τάξη του κράτους μέλους αναγνώρισης ή εκτέλεσης·

[...]

ε) εάν η απόφαση έρχεται σε σύγκρουση με:

i) το κεφάλαιο II τμήματα 3, 4 ή 5 όπου ο εναγόμενος ήταν ο αντισυμβαλλόμενος του ασφαλιστή, ο ασφαλισμένος, ένας δικαιούχος της ασφαλιστικής σύμβασης, ο ζημιωθείς, ο καταναλωτής ή ο εργαζόμενος· ή

ii) το κεφάλαιο II τμήμα 6.

[...]

3. Με την επιφύλαξη των διατάξεων της παραγράφου 1 στοιχείο ε), δεν ερευνάται η διεθνής δικαιοδοσία του δικαστηρίου του κράτους μέλους προέλευσης. Το κριτήριο της δημόσιας τάξης που αναφέρεται στην παράγραφο 1 στοιχείο α) δεν αφορά τους κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας.

[...]»

18. Το άρθρο 71 του κανονισμού 1215/2012 προβλέπει τα ακόλουθα:

«1. Ο παρών κανονισμός δεν θίγει τις συμβάσεις στις οποίες τα κράτη μέλη είναι μέρη και οι οποίες ρυθμίζουν, σε ειδικά θέματα, τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση ή την εκτέλεση αποφάσεων.

2. Προς εξασφάλιση της ομοιόμορφης ερμηνείας της, η παράγραφος 1 εφαρμόζεται με τον ακόλουθο τρόπο:

[...]

β) αποφάσεις που εκδίδονται από δικαστήριο κράτους μέλους κατά την άσκηση διεθνούς δικαιοδοσίας του βάσει σύμβασης σχετικής με ειδικό θέμα αναγνωρίζονται και εκτελούνται στα άλλα κράτη μέλη σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό.

Αν μια σύμβαση σχετική με ειδικό θέμα και της οποίας μέρη είναι το κράτος μέλος προέλευσης και το κράτος μέλος αναγνώρισης ή εκτέλεσης, καθορίζει τις προϋποθέσεις αναγνώρισης ή εκτέλεσης αποφάσεων, εφαρμόζονται οι προϋποθέσεις αυτές. Σε κάθε περίπτωση είναι δυνατή η εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος κανονισμού επί της αναγνώρισεως και εκτελέσεως των αποφάσεων.»

III. Τα πραγματικά περιστατικά, η διαδικασία ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και τα προδικαστικά ερωτήματα

19. Η ACC Distribution UAB (στο εξής: ACC Distribution), ήτοι ο πελάτης, και η Rhenus Logistics UAB (στο εξής: Rhenus Logistics), ήτοι ο μεταφορέας, συνήψαν σύμβαση για τη μεταφορά εξοπλισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών από τις Κάτω Χώρες στη Λιθουανία. Κατά τη διάρκεια της εν λόγω μεταφοράς, μέρος του φορτίου εκλάπη.

20. Η ρήτρα 3 της συμβάσεως μεταφοράς προέβλεπε ότι «σε περίπτωση που οι διαφορές και οι διαφωνίες δεν επιλύονται με διαπραγματεύσεις μεταξύ των μερών, εκδικάζονται από το δικαστήριο στην περιφέρεια του οποίου είναι εγγεγραμμένη η νόμιμη διεύθυνση του Πελάτη». Δεδομένου ότι η έδρα της ACC Distribution (πελάτης) βρίσκεται στη Λιθουανία, τα μέρη συμφώνησαν να έχουν διεθνή δικαιοδοσία τα λιθουανικά δικαστήρια.

21. Μετά την κλοπή, η Gjensidige, ασφαλιστική εταιρεία που είχε ασφαλίσει την αποστολή, κατέβαλε στις 21 Απριλίου 2017 στην ACC Distribution ασφαλιστική αποζημίωση ύψους 205 108,89 ευρώ.

22. Στις 3 Φεβρουαρίου 2017, ασκήθηκε αγωγή ενώπιον του rechtbank Zeeland-West-Brabant (πρωτοδικείου Zeeland-West-Brabant, Κάτω Χώρες, στο εξής: πρωτοδικείο Zeeland-West-Brabant), μεταξύ άλλων, από τη Rhenus Logistics, κατά, μεταξύ άλλων, της ACC Distribution και της Gjensidige. Με την επιφύλαξη της επαλήθευσης από το αιτούν δικαστήριο, από τη δικογραφία προκύπτει ότι η Rhenus Logistics επικαλέστηκε τη Σύμβαση CMR (στο πεδίο εφαρμογής της οποίας ενέπιπτε η διαφορά), βάσει της οποίας ο ενάγων μπορεί να ασκήσει αγωγή, μεταξύ άλλων, ενώπιον των δικαστηρίων της χώρας στο έδαφος της οποίας βρίσκεται ο τόπος όπου το εμπόρευμα παραλήφθηκε από τον μεταφορέα⁷.

23. Με την εν λόγω αγωγή ζητείτο η έκδοση αποφάσεως προκειμένου να διαπιστωθεί ότι η αστική ευθύνη του μεταφορέα που ανέκυψε στο πλαίσιο της προαναφερθείσας κλοπής ήταν περιορισμένη. Η ACC Distribution και η Gjensidige προέβαλαν ένσταση έλλειψης διεθνούς δικαιοδοσίας του ολλανδικού δικαστηρίου, επικαλούμενες τη συμφωνία παρέκτασης της δικαιοδοσίας που περιλαμβανόταν στη σύμβαση μεταφοράς. Η εν λόγω ένσταση απορρίφθηκε με την αιτιολογία ότι η συμφωνία παρέκτασης της δικαιοδοσίας ήταν άκυρη βάσει του άρθρου 41, παράγραφος 1, της Συμβάσεως CMR, διότι περιόριζε την κατά το άρθρο 31, παράγραφος 1, της ίδιας συμβάσεως επιλογή των δικαστηρίων για την εκδίκαση της επίμαχης διαφοράς.

24. Στις 19 Σεπτεμβρίου 2017, η Gjensidige προσέφυγε ενώπιον του Kauno apygardos teismas (πρωτοβάθμιου δικαστηρίου Kaunas, Λιθουανία· στο εξής: πρωτοβάθμιο δικαστήριο) κατά της Rhenus Logistics ζητώντας να της καταβληθεί αποζημίωση ύψους 205 108,89 ευρώ πλέον τόκων. Η εν λόγω αγωγή είχε ως βάση την υποκατάσταση την οποία επικαλέστηκε η Gjensidige μετά την καταβολή της ασφαλιστικής αποζημιώσεως στην ACC Distribution.

25. Απαντώντας, η Rhenus Logistics ζήτησε να μην εκδικασθεί η αγωγή, προβάλλοντας ότι είχε δημιουργηθεί κατάσταση εκκρεμοδικίας που έπρεπε να επιλυθεί με την αναγνώριση της διεθνούς δικαιοδοσίας του πρωτοδικείου Zeeland-West-Brabant, το οποίο ήταν το πρώτο επιληφθέν δικαστήριο της υποθέσεως.

⁷ Βλ., επίσης, πιο διεξοδικά στην υποσημείωση 13 των παρουσών προτάσεων.

26. Στο πλαίσιο αυτό, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο ανέστειλε την ενώπιόν του διαδικασία. Η εν λόγω απόφαση επικυρώθηκε κατ' έφεση από το Lietuvos apeliacinis teismas (εφετείο Λιθουανίας· στο εξής: εφετείο).

27. Με απόφαση της 25ης Σεπτεμβρίου 2019, το πρωτοδικείο Zeeland-West-Brabant αναγνώρισε ότι η ευθύνη, μεταξύ άλλων, της Rhénus Logistics έναντι, μεταξύ άλλων, της ACC Distribution και της Gjensidige, ήταν περιορισμένη και δεν μπορούσε να υπερβεί το ποσό της αποζημίωσης που προβλέπεται στο άρθρο 23, παράγραφος 3, της Συμβάσεως CMR⁸. Κατά της αποφάσεως αυτής δεν ασκήθηκε έφεση.

28. Συμμορφούμενη προς την ως άνω απόφαση, η Rhénus Logistics κατέβαλε το σχετικό ποσό στην Gjensidige. Εν συνεχεία, η τελευταία υπέβαλε αίτηση μερικής παραιτήσεως από την εκκρεμή στη Λιθουανία αγωγή της και ζήτησε την καταβολή του υπόλοιπου ποσού της αποζημίωσης.

29. Με απόφαση της 22ας Μαΐου 2020, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο έκανε δεκτή τη μερική παραίτηση, απορρίπτοντας κατά τα λοιπά την αγωγή, έκρινε δε ότι η απόφαση του πρωτοδικείου Zeeland-West-Brabant παρήγε έννομα αποτελέσματα στην υπό κρίση υπόθεση. Το εφετείο επικύρωσε την εν λόγω απόφαση.

30. Στις 2 Ιουνίου 2021, η Gjensidige άσκησε αίτηση αναιρέσεως ενώπιον του Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Ανωτάτου Δικαστηρίου της Λιθουανίας). Η Gjensidige υποστήριξε, μεταξύ άλλων, ότι, σε αντίθεση με τη Σύμβαση CMR, ο κανονισμός 1215/2012 καθιερώνει την αποκλειστικότητα της διεθνούς δικαιοδοσίας που καθορίζεται από συμφωνία παρέκτασης της δικαιοδοσίας και ότι όσον αφορά την κατάσταση που είχε προκύψει στην κύρια δίκη θα έπρεπε να δοθεί προτεραιότητα στις διατάξεις του εν λόγω κανονισμού. Κατά την εν λόγω εταιρία, η αντίθετη λύση θα είχε δυσμενέστερες συνέπειες για την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και δεν θα διασφάλιζε τις αρχές, ιδίως, της προβλεψιμότητας της δικαιοδοσίας και της ορθής απονομής της δικαιοσύνης.

31. Το Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Ανώτατο Δικαστήριο της Λιθουανίας), διατηρώντας αμφιβολίες συναφώς, αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

- «1. Έχει το άρθρο 71 του κανονισμού 1215/2012, λαμβανομένων υπόψη των άρθρων 25, 29 και 31 και των αιτιολογικών σκέψεων 21 και 22 αυτού, την έννοια ότι επιτρέπει την εφαρμογή του άρθρου 31 της Σύμβασης CMR και σε περιπτώσεις στις οποίες διαφορά εμπίπτουσα στο πεδίο εφαρμογής αμφοτέρων των εν λόγω νομικών πράξεων αποτελεί αντικείμενο συμφωνίας παρέκτασης της δικαιοδοσίας;
2. Λαμβανομένης υπόψη της βούλησης του νομοθέτη να ενισχύσει την προστασία συμφωνιών παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, επιδέχεται το άρθρο 45, παράγραφος 1, στοιχείο ε', σημείο ii, του κανονισμού 1215/2012 ευρύτερη ερμηνεία, υπό την έννοια ότι δεν καλύπτει μόνον το τμήμα 6 του κεφαλαίου II του εν λόγω κανονισμού αλλά και το τμήμα 7 αυτού;

⁸ Το άρθρο 23, παράγραφος 1, της Συμβάσεως CMR ορίζει ότι, «[ό]ταν, δυνάμει των διατάξεων της παρούσης Συμβάσεως, μεταφορέας ευθύνεται δι' αποζημίωσιν εν σχέσει προς ολικήν ή μερικήν απώλειαν εμπορευμάτων, η τοιαύτη αποζημίωσις θα υπολογίζεται δι' αναφοράς προς την αξίαν των εμπορευμάτων εις τον τόπον και κατά τον χρόνον κατά τον οποίον εγένοντο δεκτά προς μεταφοράν», το δε άρθρο 23, παράγραφος 3, της εν λόγω Συμβάσεως προσθέτει ότι «[π]άντως η αποζημίωσις δεν μπορεί να υπερβεί τις 8,33 μονάδες λογαριασμού κατά χιλιόγραμμο του ελλείποντος μικτού βάρους».

3. Λαμβανομένων υπόψη των ιδιαιτεροτήτων της συγκεκριμένης περίπτωσης και των έννομων συνεπειών τους, έχει ο χρησιμοποιούμενος στον κανονισμό 1215/2012 όρος “δημόσια τάξη” την έννοια ότι περιλαμβάνει, ως λόγο για τη μη αναγνώριση αποφάσεως δικαστηρίου άλλου κράτους μέλους, την περίπτωση κατά την οποία η εφαρμογή ειδικής σύμβασης, όπως η Σύμβαση CMR, δημιουργεί νομική κατάσταση στο πλαίσιο της οποίας, στην ίδια υπόθεση, δεν τηρείται ούτε η συμφωνία παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας ούτε η συμφωνία ως προς το εφαρμοστέο δίκαιο;»

32. Γραπτές παρατηρήσεις υπέβαλαν η Rhenus Logistics, η Gjensidige, η Λιθουανική Κυβέρνηση και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Οι εν λόγω μετέχοντες στη διαδικασία ανέπτυξαν επίσης προφορικά τις παρατηρήσεις τους κατά την επ’ ακροατηρίου συζήτηση της 23ης Μαρτίου 2023.

IV. Εκτίμηση

33. Αφού παραθέσω ορισμένες εισαγωγικές παρατηρήσεις σχετικά με τα κρίσιμα στοιχεία της υπό κρίση διαφοράς της κύριας δίκης (υπό Α) και την απόφαση TNT Express του Δικαστηρίου, από την οποία, εν μέρει τουλάχιστον, εκπηγάζουν τα ερωτήματα του αιτούντος δικαστηρίου (υπό Β), θα εξετάσω την ουσία των προδικαστικών ερωτημάτων (υπό Γ).

34. Προς τούτο, θα εξετάσω κατ’ αρχάς την παραδοχή στην οποία στηρίζεται η παρούσα προδικαστική παραπομπή, ήτοι ότι εξακολουθεί να είναι δυνατός ο έλεγχος της διεθνούς δικαιοδοσίας του πρωτοδικείου Zeeland-West-Brabant ως δικαστηρίου προέλευσης, στο πλαίσιο της διαδικασίας που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου και αφορά την αναγνώριση αποφάσεως εκδοθείσας σε άλλο κράτος μέλος. Θα εξηγήσω ότι η εν λόγω παραδοχή είναι εσφαλμένη και ότι, σε μια τέτοια περίπτωση, η ανάπτυξη του διασυνοριακού αποτελέσματος μιας αποφάσεως είναι δυνατόν να αποτραπεί μόνον όταν ο διάδικος επικαλείται επιτυχώς έναν από τους προβλεπόμενους στον κανονισμό 1215/2012 λόγους απορρίψεως της αναγνώρισεώς της (υπό Γ.1). Το αιτούν δικαστήριο μνημονεύει την εν λόγω επιλογή στο δεύτερο και στο τρίτο προδικαστικό ερώτημα. Θα διευκρινίσω ότι στους ως άνω λόγους ουδόλως συγκαταλέγεται η περίπτωση στην οποία, εν ολίγοις, το δικαστήριο προέλευσης διαπίστωσε ότι έχει διεθνή δικαιοδοσία, μολοντί δεν αποτελούσε δικαστήριο του κράτους μέλους που ορίστηκε με συμφωνία παρέκτασης της δικαιοδοσίας (υπό Γ.2).

35. Για λόγους πληρότητας, και για να τοποθετηθώ επί της εκτενούς συζητήσεως που έλαβε χώρα στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας επί του ζητήματος, θα διευκρινίσω ότι ο κρίσιμος κανόνας διεθνούς δικαιοδοσίας που διαλαμβάνεται στη Σύμβαση CMR ουδόλως αντιτίθεται στις αρχές που διέπουν τον κανονισμό 1215/2012, όσον αφορά την εφαρμογή του κριτηρίου που διατυπώθηκε στην απόφαση TNT Express (υπό Δ).

A. Τα κρίσιμα στοιχεία της επίμαχης διαφοράς

36. Υπενθυμίζεται ότι η διαφορά της κύριας δίκης ανάγεται στην κλοπή μέρους φορτίου κατά τη διάρκεια της διεθνούς μεταφοράς του. Μολονότι η σύμβαση μεταφοράς περιείχε ρήτρα που απένεμε διεθνή δικαιοδοσία στα λιθουανικά δικαστήρια⁹, η ένδικη διαφορά που ανέκυψε από την εν λόγω κλοπή εν τέλει εκδικάστηκε και κρίθηκε από τα ολλανδικά δικαστήρια¹⁰.

37. Τούτο οφειλόταν στο γεγονός ότι η εν λόγω διαφορά ενέπιπτε, *ratione materiae*, στο πεδίο εφαρμογής της Συμβάσεως CMR, η οποία περιλαμβάνει όχι μόνον ουσιαστικούς κανόνες περί ευθύνης στο πλαίσιο της οδικής μεταφοράς εμπορευμάτων, αλλά και, μεταξύ άλλων, κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας οι οποίοι εφαρμόζονται στις διαφορές που προκύπτουν από την εν λόγω μεταφορά.

38. Ειδικότερα, το άρθρο 31, πρώτη παράγραφος, της Συμβάσεως CMR παρέχει στον ενάγοντα τη δυνατότητα επιλογής μεταξύ τεσσάρων πιθανών δωσιδικίων, ήτοι, *πρώτον*, των δικαστηρίων της χώρας που συμφωνήθηκε από τους διαδίκους, *δεύτερον*, των δικαστηρίων της χώρας της – κατ’ ουσίαν – κατοικίας του εναγομένου¹¹, *τρίτον*, των δικαστηρίων του τόπου παραλαβής των εμπορευμάτων ή, *τέταρτον*, των δικαστηρίων του τόπου που ορίστηκε για την παράδοση.

39. Μολονότι από τους εν λόγω κανόνες προκύπτει ότι τα μέρη μπορούν να συνάψουν συμφωνία παρέκτασης της δικαιοδοσίας, φαίνεται ότι, τουλάχιστον σύμφωνα με τη θέση του πρωτοδικείου Zeeland-West-Brabant, μια τέτοια συμφωνία δεν μπορεί να είναι *αποκλειστική*¹². Αυτή την άποψη φαίνεται να εκφράζει και το αιτούν δικαστήριο.

40. Αντιλαμβάνομαι ότι η Rhenus Logistics, ήτοι ο μεταφορέας, προσέφυγε ενώπιον του πρωτοδικείου Zeeland-West-Brabant επικαλούμενη την τρίτη από τις μνημονευόμενες στο σημείο 38 των παρουσών προτάσεων κατηγορίες¹³. Η αγωγή της φαίνεται ότι ήταν προληπτικού χαρακτήρα, καθόσον η εν λόγω εταιρία επεδίωξε να αναγνωριστεί δικαστικώς ότι η ευθύνη της για τη ζημία που προκλήθηκε από την κλοπή περιοριζόταν σε ορισμένο ποσό.

41. Είμαι της άποψης ότι το άρθρο 23, παράγραφος 3, της Συμβάσεως CMR εισάγει περιορισμό, κατ’ αρχήν, όσον αφορά την ευθύνη που μπορεί να αναλάβει ο μεταφορέας για την απώλεια των εμπορευμάτων¹⁴. Εντούτοις, φαίνεται ότι κατ’ εφαρμογήν του άρθρου 29, παράγραφος 1, της Συμβάσεως CMR, ο εν λόγω περιορισμός της ευθύνης δεν ισχύει όταν η ζημία προκλήθηκε

⁹ Όπως εξηγείται πιο διεξοδικά στο σημείο 20 των παρουσών προτάσεων.

¹⁰ Η GJensidige υποστηρίζει ότι οι δύο αγωγές δεν έχουν το ίδιο αντικείμενο και θεωρεί ότι δεν αφορούν τους ίδιους διαδίκους. Από τη διάταξη περί παραπομπής προκύπτει ότι το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις της εκκρεμοδικίας. Όπως ορθώς επισημαίνει το εν λόγω δικαστήριο, η αρνητική αναγνωριστική αγωγή και η αγωγή αποζημίωσης που ασκούνται με αφορμή την ίδια ζημία πρέπει να θεωρείται ότι έχουν την ίδια αιτία για τους σκοπούς της εφαρμογής του κανόνα της εκκρεμοδικίας του άρθρου 29 του κανονισμού 1215/2012. Αποφάσεις της 19ης Δεκεμβρίου 2013, Nirronkoa Insurance Co. (Europe) (C-452/12, EU:C:2013:858, στο εξής: απόφαση Nirronkoa, σκέψεις 40 έως 49), η οποία αφορούσε τον αντίστοιχο κανόνα του κανονισμού 44/2001, ή της 6ης Δεκεμβρίου 1994:400, Tatry (C-406/92, EU:C:1994:400, στο εξής: απόφαση Tatry, σκέψη 44).

¹¹ Το άρθρο 31, παράγραφος 1, της Συμβάσεως CMR αναφέρεται πιο συγκεκριμένα στη συνήθη διαμονή του εναγομένου, στην έδρα των εργασιών του και στο υποκατάστημα ή πρακτορείο μέσω του οποίου καταρτίστηκε η σύμβαση μεταφοράς.

¹² Βλ. σημείο 23 των παρουσών προτάσεων. Οι θέσεις των συμβαλλομένων μερών της Συμβάσεως CMR επί του εν λόγω ζητήματος φαίνεται να διαφέρουν. Βλ. σημείο 7.3 των περιλήψεων που συνέταξε το Institut du Droit International des Transports σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 31 της Συμβάσεως CMR, οι οποίες είναι διαθέσιμες στη διεύθυνση: <https://www.idit.fr/gapports-pays/index.php?lang=en>. Βλ., επίσης, Commentary on the Convention of 19 May 1956 on the Contract for the International Carriage of Goods by Road, CMR, Ηνωμένα Έθνη 1975, παράγραφος 240, σ. 64 ECE/TRANS/14.

¹³ Υπό την επιφύλαξη της επαληθεύσεως από το αιτούν δικαστήριο, από τη δικογραφία προκύπτει ότι τα επίμαχα εμπορεύματα επρόκειτο να μεταφερθούν από τις Κάτω Χώρες στη Λιθουανία. Αντιθέτως, όλα τα άλλα συνδεδετικά στοιχεία που μνημονεύονται στο σημείο 38 των παρουσών προτάσεων φαίνεται να οδηγούν στη διεθνή δικαιοδοσία των λιθουανικών δικαστηρίων.

¹⁴ Βλ. υποσημείωση 8 των παρουσών προτάσεων.

«λόγω ηθελημένης κακής διαχειρίσεως αυτού ή εκ τοιαύτης παραλείψεως εκ μέρους του [μεταφορέα] ήτις συμφώνως προς την νομοθεσίαν του έχοντος την δικαιοδοσίαν της υποθέσεως δικαστηρίου θεωρείται ως ισοδυνάμου προς ηθελημένην κακήν διαχείρισιν εκ μέρους αυτού».

42. Στο πλαίσιο αυτό, οι απόψεις των δικαστηρίων των συμβαλλομένων μερών της Συμβάσεως CMR είναι πιθανό να διαφέρουν ως προς τους όρους υπό τους οποίους εφαρμόζεται η τελευταία διάταξη¹⁵. Το γεγονός αυτό ενδέχεται, όταν ανακύψει διαφορά, να παρακινήσει το ενδιαφερόμενο μέρος να προσφύγει εσπευσμένα στο δικαστήριο που είναι πιθανότερο να υιοθετήσει την ευνοϊκότερη για το εν λόγω μέρος ερμηνεία. Τούτο, με τη σειρά του, δεν αποκλείεται να οδηγήσει στην κίνηση παράλληλων ένδικων διαδικασιών σε διαφορετικά κράτη με σκοπό να επιτευχθεί, στην περίπτωση του διαδίκου που έχει το δικαίωμα διάθεσης των εμπορευμάτων, η αποκατάσταση της ζημίας ή της απώλειας, και, αντιστρόφως, στην περίπτωση του μεταφορέα, η αναγνώριση του αποκλεισμού ή του περιορισμού της ευθύνης για την εν λόγω ζημία ή απώλεια¹⁶.

43. Στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας, η Gjensidige αναφέρθηκε στις αποκλίνουσες θέσεις που υιοθέτησαν τα ολλανδικά δικαστήρια, αφενός, και τα λιθουανικά δικαστήρια, αφετέρου, όσον αφορά τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορεί να θεωρηθεί ότι η ευθύνη των μεταφορέων είναι απεριόριστη. Η εν λόγω μετέχουσα στη διαδικασία υποστήριξε ότι η θέση των ολλανδικών δικαστηρίων είναι ευνοϊκότερη για τους μεταφορείς, καθόσον είναι δυσχερέστερη η πλήρωση των προϋποθέσεων που ενεργοποιούν την απεριόριστη ευθύνη τους. Την ίδια θέση φαίνεται να υιοθετεί και το αιτούν δικαστήριο.

44. Όσον αφορά τον περιορισμό της ευθύνης της, η Rhenus Logistics πέτυχε την έκδοση ευνοϊκής για αυτήν αναγνωριστικής απόφασης στις Κάτω Χώρες. Η εν λόγω απόφαση εν συνεχεία αναγνωρίστηκε από τα δικαστήρια της Λιθουανίας κατά τα διαδικαστικά στάδια της κύριας δίκης, τα οποία προηγήθηκαν εκείνων που εκκρεμούν ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου. Στο πλαίσιο της εν λόγω δίκης, η Gjensidige ζήτησε κατ' αρχάς να της καταβληθεί αποζημίωση για την απώλεια μέρους του φορτίου. Στη συνέχεια, περιόρισε την απαίτησή της στο ποσό που υπερβαίνει το ποσό που της είχε ήδη καταβάλει η Rhenus Logistics σε συμμόρφωση προς την ολλανδική απόφαση.

45. Στο πλαίσιο αυτό, η Gjensidige προβάλλει ότι η αναγνώριση της εν λόγω αποφάσεως ήταν παράνομη, διότι το ολλανδικό δικαστήριο διαπίστωσε ότι είχε διεθνή δικαιοδοσία κατά παράβαση της εφαρμοστέας συμφωνίας παρέκτασης της δικαιοδοσίας. Κατά την Gjensidige, θα έπρεπε να είχε υπερισχύσει η εν λόγω συμφωνία, διότι, σύμφωνα με το άρθρο 25, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012, η δικαιοδοσία που προκύπτει από συμφωνία παρέκτασης της δικαιοδοσίας είναι, στη συγκεκριμένη περίπτωση, *αποκλειστική*¹⁷.

46. Ειδικότερα, η εν λόγω μετέχουσα στη διαδικασία υποστηρίζει ότι, δεδομένου ότι η επίμαχη διαφορά εμπίπτει τόσο στο πεδίο εφαρμογής της Συμβάσεως CMR όσο και σε αυτό του (γενικότερου) κανονισμού 1215/2012 – και ότι αμφότερες οι πράξεις φαίνεται να περιέχουν αντιφατικούς κανόνες σχετικά με τα αποτελέσματα που πρέπει να έχει μια συμφωνία παρέκτασης της δικαιοδοσίας–, η αναγνώριση της ολλανδικής δικαστικής αποφάσεως πρέπει να απορριφθεί διότι η εφαρμογή των κανόνων διεθνούς δικαιοδοσίας της Συμβάσεως CMR, στους

¹⁵ Βλ., συναφώς, προτάσεις της γενικής εισαγγελέα J. Kokott στην υπόθεση TNT Express Nederland (C-533/08, EU:C:2010:50, στο εξής: προτάσεις στην υπόθεση TNT Express, σημείο 22). Από τη δικογραφία προκύπτει ότι συναφώς απαντούν διαφορές και μεταξύ της ολλανδικής και της λιθουανικής νομολογίας.

¹⁶ Όπ.π.

¹⁷ Σημειώνω ότι, σύμφωνα με το άρθρο 25, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012, η συμφωνία παρέκτασης της δικαιοδοσίας θεωρείται ότι είναι αποκλειστική, εκτός εάν συμφωνήθηκε άλλως.

οποίους στηρίζεται η εν λόγω απόφαση, έχει δυσμενέστερες συνέπειες για την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, σε σύγκριση, όπως αντιλαμβάνομαι το επιχείρημα, με την εφαρμογή του κανονισμού 1215/2012, όσον αφορά τα αποτελέσματα μιας συμφωνίας παρέκτασης της δικαιοδοσίας.

47. Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ποιοι κανόνες δικαιοδοσίας θα πρέπει να εφαρμοστούν και αν η αναγνώριση της ολλανδικής δικαστικής αποφάσεως πρέπει να απορριφθεί.

48. Προκειμένου ο αναγνώστης να κατανοήσει πλήρως τα επιχειρήματα της Gjensidige καθώς και τα ερωτήματα του αιτούντος δικαστηρίου, ιδίως δε το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, θα εξετάσω πρώτα την απόφαση που αναμφίβολα αποτελεί την πηγή της έμπνευσής τους, ήτοι την απόφαση TNT Express του Δικαστηρίου.

B. Ειδικές διεθνείς συμβάσεις: προτεραιότητα... υπό όρους

49. Το άρθρο 71, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012 αναγνωρίζει την ύπαρξη ειδικών κανόνων διεθνούς δικαιοδοσίας και εκτέλεσης που ενδέχεται να περιέχονται σε ειδικές διεθνείς συμβάσεις οι οποίες έχουν συναφθεί από τα κράτη μέλη και απονέμει προτεραιότητα στις εν λόγω πράξεις. Πράγματι, η εν λόγω διάταξη ορίζει ότι «δεν θίγει τις συμβάσεις στις οποίες τα κράτη μέλη είναι μέρη και οι οποίες ρυθμίζουν, σε ειδικά θέματα, τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση ή την εκτέλεση αποφάσεων».

50. Η αιτιολογική σκέψη 35 του κανονισμού παρουσιάζει την εν λόγω «ρήτρα σύγκρουσης δικαίων»¹⁸ ως έκφραση της τηρήσεως των διεθνών δεσμεύσεων των κρατών μελών. Μολονότι η διατύπωση αυτή προκαλεί ενδεχομένως στον αναγνώστη την εντύπωση ότι το άρθρο 71 του κανονισμού 1215/2012 αφορά τις δεσμεύσεις που αναλαμβάνονται έναντι τρίτων χωρών, εντούτοις το γράμμα του άρθρου 71, και ιδίως η δεύτερη περίοδος της δεύτερης παραγράφου, καθιστά σαφές, όπως επισημαίνει η Επιτροπή, ότι η εν λόγω διάταξη εφαρμόζεται και στις σχέσεις εντός της Ένωσης¹⁹.

51. Παράλληλα, γίνεται επίσης δεκτό ότι το άρθρο 71 αναγνωρίζει τις ιδιαιτερότητες των τομέων που διέπονται από τις αντίστοιχες ειδικές συμβάσεις²⁰.

52. Στο παρελθόν, ο εν λόγω κανόνας είχε εκφραστεί, με πανομοιότυπο τρόπο, στο άρθρο 71, παράγραφος 1, του κανονισμού 44/2001, ο οποίος προηγήθηκε του κανονισμού 1215/2012.

¹⁸ Cremona, M., «The Internal Market and Private International Law Regimes: A Comment on Case C-533/08 TNT Express Nederland BV v AXA Versicherung AG, Judgment of the Court (Grand Chamber) of 4 May 2010 (July 2014)», *EUJ Department of Law Working Paper No. 2014/08*, 2014, σ. 12. Κατά την αιτιολογική σκέψη 35 του κανονισμού 1215/2012, «[η] τήρηση των διεθνών δεσμεύσεων που έχουν συνάψει τα κράτη μέλη έχει ως συνέπεια ότι ο παρών κανονισμός δεν θίγει τις συμβάσεις στις οποίες τα κράτη μέλη είναι συμβαλλόμενα μέρη και οι οποίες αφορούν ειδικά θέματα».

¹⁹ Απόφαση TNT Express (σκέψη 47).

²⁰ Απόφαση Tatry (σκέψη 24). Βλ., επίσης, απόφαση TNT Express (σκέψη 48 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία), καθώς και προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Η. Saugmandsgaard Øe στην υπόθεση Brite Strike Technologies (C-230/15, EU:C:2016:366, σημείο 31). Αναμφισβήτητα, το εν λόγω σκεπτικό αποτυπώνεται συγκεκριμένα στο άρθρο 57 της Συμβάσεως των Βρυξελλών του 1968. Η εν λόγω διάταξη, επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση Tatry, προηγήθηκε του άρθρου 71 του κανονισμού 44/2001, είχε δε τη μοναδική (αλλά σημαντική) διαφορά από αυτό ότι διατηρούσε τη δυνατότητα των κρατών μελών να συνάπτουν τέτοιες ειδικές συμβάσεις με ισχύ pro futuro. Απόφαση TNT Express (σκέψη 38).

53. Η ερμηνεία του εν λόγω κανόνα αποτέλεσε το επίκεντρο της απόφασης TNT Express²¹ του Δικαστηρίου, η οποία εκδόθηκε στο πλαίσιο δίκης μεταξύ επώνυμης μεταφορικής εταιρείας και του ασφαλιστή του φορτίου που χάθηκε κατά τη μεταφορά του. Στην εν λόγω διαδικασία, η TNT αντιτάχθηκε στην εκτέλεση, στις Κάτω Χώρες, απόφασης γερμανικού δικαστηρίου που την υποχρέωνε να καταβάλει αποζημίωση.

54. Η ουσία των προδικαστικών ερωτημάτων αφορούσε το, παρεμφερές με το ζήτημα που εγείρεται εμμέσως στην υπό κρίση υπόθεση, του κατά πόσον το δικαστήριο του κράτους αναγνώρισης ή εκτέλεσης (στην εν λόγω υπόθεση, το ολλανδικό δικαστήριο) μπορούσε να ελέγξει τη διεθνή δικαιοδοσία του γερμανικού δικαστηρίου (ως δικαστηρίου προέλευσης)²². Μολονότι κάτι τέτοιο απαγορευόταν από τον (τότε ισχύοντα) κανονισμό 44/2001 (όπως και σήμερα απαγορεύεται από τον κανονισμό 1215/2012), δεν προέκυπτε κατ' ανάγκην η ίδια λύση από τη Σύμβαση CMR.

55. Για τον λόγο αυτό, το Δικαστήριο έπρεπε να εξετάσει την αλληλεπίδραση μεταξύ των εν λόγω δύο πράξεων. Συναφώς, το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι η υπεροχή που απονέμει το άρθρο 71 του εν λόγω κανονισμού στις ειδικές διεθνείς συμβάσεις, όπως είναι η Σύμβαση CMR, συνοδεύεται από μια σημαντική προϋπόθεση: οι κανόνες τους υπερισχύουν *εφόσον* «εμφανίζουν υψηλό βαθμό προβλεψιμότητας, διευκολύνουν την ορθή απονομή της δικαιοσύνης και καθιστούν δυνατή την ελαχιστοποίηση του κινδύνου παράλληλης εκδικάσεως μιας υποθέσεως, και, αφετέρου, διασφαλίζουν, υπό συνθήκες τουλάχιστον εξίσου ευνοϊκές με αυτές που προβλέπει ο εν λόγω κανονισμός, την ελεύθερη κυκλοφορία των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις και την αμοιβαία εμπιστοσύνη στην απονομή της δικαιοσύνης εντός της Ενώσεως (*favor executionis*)»²³.

56. Το Δικαστήριο κατέληξε στο ως άνω συμπέρασμα αφού πρώτα διευκρίνισε ότι οι κανόνες που περιέχονται σε διεθνείς ειδικές συμβάσεις δεν μπορούν να οδηγούν «σε αποτελέσματα τα οποία είναι λιγότερ[ο] ευνοϊκά για την υλοποίηση της καλής λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς απ' ό,τι αυτά στα οποία καταλήγουν οι διατάξεις του εν λόγω κανονισμού»²⁴ και δεν μπορούν να «θίξ[ουν] τις αρχές στις οποίες στηρίζεται η δικαστική συνεργασία σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις εντός της Ενώσεως [...]»²⁵.

57. Στη συνέχεια θα αναλύσω το συγκεκριμένο συμπέρασμα το οποίο συνήγαγε το Δικαστήριο από τις ως άνω παραδοχές στην εν λόγω υπόθεση. Στο παρόν στάδιο, αρκεί να αναφερθεί ότι οι αντιδράσεις που σημειώθηκαν στη νομική θεωρία όσον αφορά το γενικό κριτήριο που καθιερώθηκε με την εν λόγω απόφαση ήταν ανάμεικτες, καθώς υποστηρίχθηκε ότι η εφαρμογή του θα ήταν δυσχερής²⁶ –ενώ οι κανόνες που προβλέπονται στο άρθρο 71 προοριζόνταν να αποτελέσουν απλούς κανόνες σύγκρουσης– και ότι η ύπαρξή του «συνιστά βίαια παρέμβαση»²⁷

²¹ Μνημονεύεται στην υποσημείωση 3 των παρουσών προτάσεων.

²² Προτάσεις στην υπόθεση TNT Express (σημείο 27).

²³ Απόφαση TNT Express (σκέψη 56).

²⁴ Όπ.π. (σκέψη 51).

²⁵ Το Δικαστήριο προσδιόρισε τις εν λόγω αρχές ως τις αρχές της ελεύθερης κυκλοφορίας των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, της δυνατότητας προβλέψεως του δικαστηρίου που έχει διεθνή δικαιοδοσία και, επομένως, της ασφάλειας δικαίου για τους διαδίκους, της ορθής απονομής της δικαιοσύνης, της ελαχιστοποίησης του κινδύνου παράλληλης εκδικάσεως μιας υποθέσεως, καθώς και της αμοιβαίας εμπιστοσύνης στην απονομή της δικαιοσύνης εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, παραπέμποντας στις αιτιολογικές σκέψεις 6, 11, 12 και 15 έως 17 του κανονισμού 44/2001. Απόφαση TNT Express (σκέψη 49).

²⁶ Cremona, M., μνημονεύεται στην υποσημείωση 18 των παρουσών προτάσεων, σ. 6.

²⁷ Kuijper, P.J., «The Changing Status of Private International Law Treaties of the Member States in Relation to Regulations No. 44/2001», *Legal Issues of Economic Integration*, 2011, σ. 89 έως 104, σ. 99.

στο γράμμα της διατάξεως²⁸. Ταυτόχρονα, θεωρήθηκε επίσης ότι με την εν λόγω απόφαση επινοήθηκε μια λύση στην δυνητική απειλή που θα μπορούσε να ανακύψει όσον αφορά το κοινό καθεστώς διεθνούς δικαιοδοσίας και αναγνώρισης, σε περίπτωση που αποκλίνουσες διατάξεις ειδικών συμβάσεων τυγχάνουν εφαρμογής σε καταστάσεις εντός της Ένωσης²⁹.

58. Εν πάση περιπτώσει, το κριτήριο το οποίο διαμορφώθηκε με την απόφαση TNT Express, το οποίο πλέον καθοδηγεί την εφαρμογή του άρθρου 71 του κανονισμού 1215/2012, έχει καταστεί αναπόφευκτο στοιχείο της συγκριτικής αξιολόγησης δυνητικά ανταγωνιστικών καθεστώτων δικαιοδοσίας και εκτέλεσης³⁰. Όπως είναι ευνόητο, οι εκτιμήσεις που στηρίζονται στο εν λόγω κριτήριο αποτυπώθηκαν στα υπομνήματα της κύριας δίκης καθώς και στους προβληματισμούς που οδήγησαν το αιτούν δικαστήριο να υποβάλει την υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, την οποία θα εξετάσω τώρα πιο διεξοδικά.

Γ. Τα προδικαστικά ερωτήματα της υπό κρίση υποθέσεως

59. Τα τρία προδικαστικά ερωτήματα της υπό κρίση υποθέσεως φαίνεται να αντανakλούν τον προβληματισμό του αιτούντος δικαστηρίου ότι η συμφωνία παρέκτασης της δικαιοδοσίας που συνήψαν οι διάδικοι της κύριας δίκης δεν τηρήθηκε, αφ' ης στιγμής το πρωτοδικείο Zeeland-West-Brabant δέχθηκε να εκδικάσει την αγωγή της Rhenus Logistics και να αποφανθεί επ' αυτής.

60. Το πρώτο προδικαστικό ερώτημα αφορά ειδικότερα το κατά πόσον το άρθρο 71 του κανονισμού 1215/2012, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα των αιτιολογικών σκέψεων 21 και 22, επιτρέπει την εφαρμογή των εναλλακτικών κανόνων διεθνούς δικαιοδοσίας του άρθρου 31, παράγραφος 1, της Συμβάσεως CMR, όταν η επίμαχη διαφορά διέπεται από συμφωνία παρέκτασης της δικαιοδοσίας.

61. Φοβάμαι ότι το εν λόγω ερώτημα στηρίζεται στην παραδοχή ότι το αιτούν δικαστήριο εξακολουθεί να έχει τη δυνατότητα να ελέγξει τη διεθνή δικαιοδοσία του δικαστηρίου προέλευσης κατά το στάδιο της αναγνώρισης. Θα εξηγήσω στη συνέχεια ότι ο εν λόγω έλεγχος απαγορεύεται και ότι, ως εκ τούτου, η απάντηση στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα είναι άνευ σημασίας για τους σκοπούς της κύριας δίκης (υπό Γ.1).

62. Αντιθέτως, όταν διάδικος επιδιώκει να αποτρέψει τα διασυνοριακά αποτελέσματα μιας αποφάσεως, πρέπει να επικαλείται, για τον σκοπό αυτόν, έναν από τους λόγους απορρίψεως της αναγνώρισεως της που προβλέπονται στον κανονισμό 1215/2012. Ως εκ τούτου, θα εξετάσω το ζήτημα αυτό και, ειδικότερα, το δεύτερο και το τρίτο προδικαστικό ερώτημα με τα οποία το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν το γεγονός ότι η συμφωνία παρέκτασης της δικαιοδοσίας δεν ανέπτυξε αποτελέσματα πρέπει να επιφέρει την απόρριψη της αναγνώρισης της ολλανδικής αποφάσεως. Θα εκθέσω γιατί η απάντηση που πρέπει να δοθεί στα εν λόγω ερωτήματα είναι αρνητική (υπό Γ.2).

²⁸ Βλ., επίσης, Attal, M., «Droit international prive communautaire et conventions internationales: une délicate articulation», *Petites affiches*, αριθ. 238, 2010, σ. 22.

²⁹ Kuijper P.J., μνημονεύεται στην υποσημείωση 26 των παρουσών προτάσεων, σ. 102. Για μια διαφορετική θέση, βλ. Cremona, μνημονεύεται στην υποσημείωση 18 των παρουσών προτάσεων, σ. 6.

³⁰ Υπενθυμίζεται στις αποφάσεις Nirronkoo (σκέψεις 36 έως 39), της 4ης Σεπτεμβρίου 2014, Nickel & Goeldner Spedition (C-157/13, EU:C:2014:2145, στο εξής: απόφαση Nickel & Goeldner Spedition, σκέψη 38), και της 14ης Ιουλίου 2016, Brite Strike Technologies (C-230/15, EU:C:2016:560, στο εξής: απόφαση Brite Strike Technologies, σκέψη 65).

1. Επί της αδυναμίας του αιτούντος δικαστηρίου να ελέγξει τη διεθνή δικαιοδοσία του δικαστηρίου προέλευσης

63. Όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 26 του κανονισμού 1215/2012, οι κανόνες αναγνώρισης και εκτέλεσης που θεσπίζει ο εν λόγω κανονισμός βασίζονται στην αμοιβαία εμπιστοσύνη στην απονομή της δικαιοσύνης εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι κανόνες αυτοί λειτουργούν με βάση την παραδοχή ότι η απόφαση που εκδίδεται από τα δικαστήρια ενός κράτους μέλους πρέπει να αντιμετωπίζεται ως εάν είχε εκδοθεί στο κράτος μέλος αναγνώρισης ή εκτέλεσης³¹.

64. Κατά συνέπεια, και όπως κατ' ουσίαν επισήμανε η Επιτροπή κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας, ένα από τα θεμελιώδη χαρακτηριστικά του συστήματος που θεσπίστηκε με τον κανονισμό 1215/2012 είναι η αυτοδίκαιη αναγνώριση των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις που εκδίδονται από τα δικαστήρια άλλου κράτους μέλους. Συγκεκριμένα, το εν λόγω σύστημα αποκλείει τη δυνατότητα ελέγχου της διεθνούς δικαιοδοσίας των δικαστηρίων του κράτους μέλους προέλευσης από τα δικαστήρια του κράτους μέλους αναγνώρισης ή εκτέλεσης, όπως ορίζει το άρθρο 45, παράγραφος 3, του κανονισμού 1215/2012³².

65. Ωστόσο, η υπό κρίση περίπτωση δεν διέπεται (ή, τουλάχιστον, δεν διέπεται αποκλειστικά, όπως θα εξηγήσω στη συνέχεια) από τον κανονισμό 1215/2012, αλλά από τους ειδικούς κανόνες της Συμβάσεως CMR, στους οποίους το άρθρο 71 του κανονισμού 1215/2012 δίνει προτεραιότητα. Ως εκ τούτου, εγείρεται το ζήτημα αν η απαγόρευση ελέγχου της διεθνούς δικαιοδοσίας του δικαστηρίου προέλευσης ισχύει και στην εν λόγω περίπτωση.

66. Κατά τη γνώμη μου, ισχύει.

67. Συναφώς, σημειώνω, πρώτον, ότι η Σύμβαση CMR δεν αποτελεί πράξη του δικαίου της Ένωσης και, ως εκ τούτου, δεν υπάγεται στην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου³³.

68. Ο εν λόγω περιορισμός δεν σημαίνει, ωστόσο, ότι το Δικαστήριο δεν μπορεί να λαμβάνει υπόψη του το γράμμα των εν λόγω πράξεων προκειμένου να λάβει γνώση του περιεχομένου τους. Διαφορετικά, αν μη τι άλλο, θα καθίστατο αδύνατο να διαπιστωθεί αν οι εν λόγω συμβάσεις περιέχουν αλληλοαντικρουόμενους κανόνες³⁴.

³¹ Βλ. επίσης, στο πλαίσιο του κανονισμού 44/2001, απόφαση της 16ης Ιουλίου 2015, Diageo Brands (C-681/13, EU:C:2015:471, στο εξής: απόφαση Diageo Brands, σκέψη 40 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

³² Όπως επιβεβαιώνεται κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου. Βλ., προσφάτως, απόφαση της 7ης Απριλίου 2022, H Limited (C-568/20, EU:C:2022:264, στο εξής: απόφαση H Limited, σκέψη 31 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Στο πλαίσιο του κανονισμού 44/2001, βλ. αποφάσεις της 28ης Απριλίου 2009, Αποστολίδης (C-420/07, EU:C:2009:271, σκέψη 49), και της 15ης Νοεμβρίου 2012, Gothaer Allgemeine Versicherung κ.λπ. (C-456/11, EU:C:2012:719, σκέψη 35 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Στο πλαίσιο της Συμβάσεως των Βρυξελλών του 1968, βλ. απόφαση της 28ης Μαρτίου 2000, Krombach (C-7/98, EU:C:2000:164, σκέψη 31).

³³ Απόφαση TNT Express (σκέψη 63).

³⁴ Συμφωνώ ότι η κατάσταση αυτή δεν διαφέρει από την αναγκαιότητα να λαμβάνει το Δικαστήριο υπόψη του διατάξεις του εθνικού δικαίου προκειμένου να διαπιστώσει αν το δίκαιο της Ένωσης αντιτίθεται σε αυτές. Προτάσεις στην υπόθεση TNT Express, σημεία 76 και 78. Ούτε διαφέρει από το ότι το Δικαστήριο λαμβάνει υπόψη του το περιεχόμενο των διεθνών συμφωνιών κατά την έννοια του άρθρου 351 ΣΛΑΕ προκειμένου να διαπιστώσει αν συντρέχει ανάγκη άρσης εκ μέρους των κρατών μελών των «ασυμβιβάστων» κατά την εν λόγω διάταξη.

69. Με βάση τα ανωτέρω, όσον αφορά, δεύτερον, το ειδικότερο περιεχόμενο της Συμβάσεως CMR, επισημαίνω ότι οι κανόνες της εν λόγω Συμβάσεως για την αναγνώριση και την εκτέλεση είναι μάλλον υποτυπώδεις, γεγονός το οποίο αναγνωρίστηκε επίσης στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας τόσο από την Rhenus Logistics όσο και από την Gjensidige³⁵.

70. Οι εν λόγω κανόνες περιλαμβάνονται στο άρθρο 31, παράγραφος 3, της Συμβάσεως CMR το οποίο επιβάλλει την εκτελεστότητα μιας αποφάσεως, η οποία εκδίδεται σε ένα συμβαλλόμενο μέρος, στα υπόλοιπα συμβαλλόμενα μέρη, υπό την προϋπόθεση της εκπληρώσεως «διατυπώσεων» και δεν επιτρέπει την επανεξέταση της ουσίας της υποθέσεως.

71. Άλλες πτυχές της αναγνώρισης και της εκτέλεσης δεν φαίνεται να ρυθμίζονται, όπερ σημαίνει ότι οι εν λόγω κανόνες πρέπει να αναζητηθούν στο δίκαιο του κράτους αναγνώρισης ή εκτέλεσης³⁶.

72. Όσον αφορά τα κράτη μέλη, το εν λόγω δίκαιο ρυθμίζεται στον κανονισμό 1215/2012. Κατά συνέπεια, φρονώ ότι το εφαρμοστέο νομικό καθεστώς είναι αυτό που προβλέπουν τα άρθρα 45 και επόμενα του εν λόγω κανονισμού, συμπεριλαμβανομένου του προμνημονευθέντος θεμελιώδους κανόνα ο οποίος απαγορεύει, στον εσωτερικό νομικό χώρο της Ένωσης, τον έλεγχο της διεθνούς δικαιοδοσίας του δικαστηρίου προέλευσης.

73. Επιπλέον, και ανεξάρτητα από ό,τι εκτέθηκε ανωτέρω, στο ίδιο συμπέρασμα οδηγεί και η απόφαση TNT Express.

74. Πράγματι, αφού καθόρισε το γενικό κριτήριο που περιορίζει το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 71 του κανονισμού 1215/2012, όπως περιγράφηκε στην προηγηθείσα ενότητα των παρουσών προτάσεων, το Δικαστήριο υπενθύμισε ότι «το δικαστήριο του κράτους αναγνώρισεως ή εκτελέσεως δεν είναι, σε καμία περίπτωση, σε καλύτερη θέση από το δικαστήριο του κράτους προελεύσεως για να αποφανθεί επί της δικαιοδοσίας του τελευταίου αυτού δικαστηρίου»³⁷. Το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι αυτό ακριβώς το γεγονός οδήγησε στο να μην είναι επιτρεπτός ο εν λόγω έλεγχος στο πλαίσιο του δικαίου της Ένωσης.

75. Μολονότι το Δικαστήριο δεν αποφάνθηκε ρητώς ως προς το αν οι αρχές που διέπουν τη λειτουργία του κανονισμού 44/2001 αντιτίθενται κατ' ουσίαν στον έλεγχο της διεθνούς δικαιοδοσίας του δικαστηρίου όσον αφορά την εφαρμογή ειδικής συμβάσεως, θεωρείται γενικώς ότι η απόφαση TNT Express επιβεβαιώνει την εν λόγω επιλογή³⁸. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας, η Επιτροπή και η Λιθουανική Κυβέρνηση εξέφρασαν, κατ' ουσίαν, την ίδια άποψη.

76. Κατά συνέπεια, συνοπτικά, είμαι της άποψης ότι είτε εξετασθεί υπό το πρίσμα του κριτηρίου που διατυπώθηκε με την απόφαση TNT Express είτε με βάση το γράμμα της Συμβάσεως CMR, το δικαστήριο κράτους μέλους, από το οποίο ζητείται να αναγνωρίσει απόφαση που έχει εκδοθεί από δικαστήριο άλλου κράτους μέλους κατ' εφαρμογήν της εν λόγω συμβάσεως, δεν επιτρέπεται να ελέγξει τη διεθνή δικαιοδοσία του δικαστηρίου προέλευσης. Ως εκ τούτου, η απάντηση στο

³⁵ Υπενθυμίζεται ότι η εν λόγω σύμβαση χρονολογείται από το 1956 και τροποποιήθηκε το 1978 και το 2008 (βλ. υποσημείωση 4 των παρουσών προτάσεων). Οι τροποποιήσεις αυτές δεν είναι κρίσιμες στο πλαίσιο της παρούσας υπόθεσης.

³⁶ Πρβλ. προτάσεις στην υπόθεση TNT Express (σημείο 93).

³⁷ Απόφαση TNT Express (σκέψη 55).

³⁸ Βλ., επί παραδείγματι, Lamont-Black, S., «The UK Supreme Court on jurisdiction over successive CMR Convention carriers and European Union rules», *Uniform Law Review*, Τόμος 21, τεύχος 4, 2016, σ. 487 έως 509, σ. 498, καθώς και Kuijper, P.J., που μνημονεύθηκε στην υποσημείωση 27 των παρουσών προτάσεων, σ. 99 (με την επισήμανση, ωστόσο, ότι το εν λόγω συμπέρασμα δεν ήταν απολύτως βέβαιο).

πρώτο προδικαστικό ερώτημα είναι άνευ σημασίας για την επίλυση της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, δεδομένου ότι το τελευταίο δεν μπορεί να ελέγξει αν το πρωτοδικείο Zeeland-West-Brabant είχε ορθώς διαπιστώσει ότι έχει διεθνή δικαιοδοσία προτού εκδώσει την απόφαση της οποίας η αναγνώριση αποτελεί το αντικείμενο της υποθέσεως της κύριας δίκης.

77. Κατόπιν της ανωτέρω διευκρινίσεως, θα προχωρήσω στην εξέταση του ερωτήματος αν το γεγονός ότι το εν λόγω δικαστήριο διαπίστωσε ότι έχει διεθνή δικαιοδοσία ανεξαρτήτως της επίμαχης συμφωνίας παρέκτασης της δικαιοδοσίας μπορεί να αποτελέσει λόγο που επιτρέπει την απόρριψη της αναγνώρισης της αποφάσεως που εκδόθηκε από το ως άνω δικαστήριο.

2. Μπορεί να απορριφθεί η αναγνώριση της αποφάσεως αν αγνοηθεί η συμφωνία παρέκτασης της δικαιοδοσίας;

78. Όπως διευκρινίσθηκε σε προηγούμενο σημείο των παρουσών προτάσεων, η διαφορά που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της Συμβάσεως CMR. Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 71 του κανονισμού 1215/2012, η εν λόγω σύμβαση υπερισχύει του κανονισμού³⁹. Ως εκ τούτου, μπορεί εκ πρώτης όψεως να προκαλεί έκπληξη ότι ανατρέχω στον κανονισμό 1215/2012 για να διερευνήσω αν η απόρριψη αναγνώρισης της ως άνω αποφάσεως επιτρέπεται από τις διατάξεις του εν λόγω κανονισμού.

79. Ωστόσο, διευκρίνισα ήδη ότι ελλείπει ειδικών κανόνων προς τούτο στη Σύμβαση CMR, εφαρμοστέοι είναι οι κανόνες που προβλέπονται στο δίκαιο του κράτους μέλους αναγνώρισης ή εκτέλεσης, το οποίο στην περίπτωση της Λιθουανίας είναι ο κανονισμός 1215/2012. Επομένως, το αιτούν δικαστήριο ορθώς εξετάζει την εν λόγω νομική πράξη διεξοδικότερα.

80. Όπως έχει ήδη τονιστεί, ο κανονισμός 1215/2012 λειτουργεί επί τη βάσει της αυτοδίκαιης αναγνώρισης των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις οι οποίες έχουν εκδοθεί από δικαστήρια άλλου κράτους μέλους.

81. Κατ' εξαίρεση από τον ως άνω κανόνα, η αναγνώριση μπορεί να απορριφθεί μόνον για έναν από τους λόγους που προβλέπονται συγκεκριμένα στο άρθρο 45, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012 (εφόσον, όπως τονίζει η Επιτροπή, έχει υποβληθεί σχετική αίτηση).

82. Όσον αφορά την υπό κρίση υπόθεση, οι λόγοι αυτοί περιλαμβάνουν, αφενός, και σύμφωνα με το άρθρο 45, παράγραφος 1, στοιχείο ε', σημείο ii, του κανονισμού 1215/2012, παράβαση των κανόνων διεθνούς δικαιοδοσίας που προβλέπονται στο κεφάλαιο II, τμήμα 6, του εν λόγω κανονισμού (δεύτερο προδικαστικό ερώτημα) και, αφετέρου, περίπτωση στην οποία η αναγνώριση της συγκεκριμένης αποφάσεως θεωρείται ότι αντίκειται προδήλως στη δημόσια τάξη του κράτους μέλους αναγνώρισης ή εκτέλεσης, όπως ορίζεται στο άρθρο 45, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 1215/2012 (τρίτο προδικαστικό ερώτημα).

83. Το αιτούν δικαστήριο γνωρίζει ότι κανένας από τους λόγους αυτούς δεν καλύπτει, κατ' αρχήν, την επίμαχη περίπτωση. Ωστόσο, με το δεύτερο και το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, τα οποία θα εξετάσω στη συνέχεια, διερωτάται αν η αναγνώριση της ολλανδικής αποφάσεως μπορεί να απορριφθεί επί τη βάσει μιας ευρείας ερμηνείας των λόγων αυτών.

³⁹ Βλ., επίσης, άρθρο 71, παράγραφος 2, στοιχείο β', και δεύτερη περίοδο του άρθρου 71, παράγραφος 2, του κανονισμού 1215/2012.

α) Επιδέχεται ευρείας ερμηνείας ο λόγος που διαλαμβάνεται στο άρθρο 45, παράγραφος 1, στοιχείο ε', σημείο ii, του κανονισμού 1215/2012;

84. Από το άρθρο 45, παράγραφος 1, στοιχείο ε', σημείο ii, του κανονισμού 1215/2012 προκύπτει ότι, εφόσον έχει υποβληθεί σχετική αίτηση, η αναγνώριση αποφάσεως απορρίπτεται όταν η εν λόγω απόφαση έρχεται σε σύγκρουση με τους κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας που ορίζονται στο κεφάλαιο II, τμήμα 6, του εν λόγω κανονισμού.

85. Οι κανόνες που διαλαμβάνονται εκεί (και ειδικότερα στο άρθρο 24, το οποίο αποτελεί τη μοναδική διάταξη του ως άνω τμήματος) καθιερώνουν αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία για διαφορές που αφορούν πέντε αντικείμενα. Συνοπτικά, τα εν λόγω πεδία των διαφορών αφορούν i) ορισμένες πτυχές που αφορούν την ακίνητη περιουσία, ii) ορισμένες εταιρικές υποθέσεις, iii) το κύρος των καταχωρίσεων στα δημόσια βιβλία, iv) το κύρος διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, σημάτων, σχεδίων και υποδειγμάτων ή άλλων ανάλογων δικαιωμάτων, καθώς και v) την αναγκαστική εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων.

86. Δεν χωρεί παρέκκλιση από τους εν λόγω κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας με συμφωνία⁴⁰, η δε η λογική που τους διέπει αφορά την ιδιαίτερη σχέση μεταξύ των καλυπτόμενων πεδίων των διαφορών και του συγκεκριμένου κράτους μέλους⁴¹.

87. Ειδικότερα, εκ των προεκτεθέντων προκύπτει ότι το τμήμα 6 του κεφαλαίου II του κανονισμού 1215/2012 δεν έχει εφαρμογή επί συμφωνίας παρέκτασης της δικαιοδοσίας. Υπενθυμίζω ότι οι συγκεκριμένες συμφωνίες ρυθμίζονται από το τμήμα 7 του ίδιου κεφαλαίου.

88. Το αιτούν δικαστήριο γνωρίζει μεν το γεγονός αυτό, πλην όμως ερωτά, με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, αν οι νομοθετικές μεταβολές που επήλθαν με τον κανονισμό 1215/2012, με τις οποίες ενισχύθηκε η προστασία των συμφωνιών παρέκτασης της δικαιοδοσίας, συνεπάγονται ότι ο κανόνας του άρθρου 45, παράγραφος 1, στοιχείο ε', σημείο ii, θα πρέπει να ερμηνεύεται ευρέως, ώστε να περιλαμβάνει όχι μόνον την παράβαση των κανόνων του τμήματος 6 του κεφαλαίου II, του εν λόγω κανονισμού, αλλά και την παράβαση του τμήματος 7.

89. Φρονώ πως όχι.

90. Το αιτούν δικαστήριο ορθώς υπενθυμίζει ότι, σε σύγκριση με τον κανονισμό 44/2001, ο κανονισμός 1215/2012 ενισχύει την αποτελεσματικότητα των εν λόγω συμφωνιών προβλέποντας ειδικό κανόνα εκκρεμοδικίας στο άρθρο 31, παράγραφοι 2 και 3⁴².

91. Ωστόσο, παρά την αλλαγή αυτή, ο νομοθέτης της Ένωσης επέλεξε να μην την αποτυπώσει στο σύστημα των λόγων που καθιστούν επιτρεπτή την απόρριψη της αναγνώρισεως αποφάσεως.

⁴⁰ Όπως απορρέει από το άρθρο 25, παράγραφος 4, του κανονισμού 1215/2012, το οποίο προβλέπει ότι «[οι συμφωνίες διεθνούς δικαιοδοσίας [...] δεν παράγουν αποτελέσματα [...] αν τα δικαστήρια τη διεθνή δικαιοδοσία των οποίων αποκλείουν έχουν αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία σύμφωνα με το άρθρο 24».

⁴¹ Απόφαση της 13ης Ιουλίου 2000, Group Josi (C-412/98, EU:C:2000:399, σκέψη 46), στο πλαίσιο του άρθρου 16 της Συμβάσεως των Βρυξελλών του 1968. Βλ. επίσης, επί παραδείγματι, προτάσεις της γενικής εισαγγελέα J. Kokott στην υπόθεση Αποστολίδης (C-420/07, EU:C:2008:749, σκέψη 83) όσον αφορά τη διεθνή δικαιοδοσία επί διαφορών που έχουν ως αντικείμενο εμπράγματα δικαιώματα επί ακινήτων.

⁴² Από τις εν λόγω διατάξεις προκύπτει ότι, όταν βρίσκονται σε εξέλιξη παράλληλες διαδικασίες, εκ των οποίων η μία εκκρεμεί ενώπιον του δικαστηρίου που έχει επιληφθεί βάσει συμφωνίας παρέκτασης της δικαιοδοσίας, κάθε δικαστήριο άλλου κράτους μέλους δεν αποφαίνεται επί της υποθέσεως, εφόσον το ορισθέν δικαστήριο επιβεβαιώσει ότι έχει διεθνή δικαιοδοσία, εκτός εάν το εν λόγω δικαστήριο δηλώσει ότι τούτο δεν ισχύει. Βλ. επίσης αιτιολογική σκέψη 22 του κανονισμού 1215/2012.

92. Ο κατάλογος των λόγων αυτών παρατίθεται στο άρθρο 45, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012 και είναι *εξαντλητικός*⁴³.

93. Το ίδιο πρέπει λογικά να ισχύει και όσον αφορά, ειδικώς, τον λόγο που διαλαμβάνεται στο άρθρο 45, παράγραφος 1, στοιχείο ε', σημείο ii, της ίδιας πράξεως και αφορά την παράβαση των κανόνων που καθιερώνουν αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία κατ' εφαρμογήν του τμήματος 6 του κεφαλαίου II του κανονισμού 1215/2012.

94. Ωστόσο, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, εάν δεν συντρέχει κάποιος από τους λόγους για τους οποίους είναι επιτρεπτή η απόρριψη της αναγνώρισεως αποφάσεως που παραβιάζει αποκλειστική συμφωνία παρέκτασης της δικαιοδοσίας, τότε η παραβίαση της εν λόγω συμφωνίας δεν θα έχει συνέπειες.

95. Φοβάμαι ότι αυτή ακριβώς είναι η λογική της λειτουργίας του κανονισμού 1215/2012, υπό την παρούσα μορφή του, ο οποίος ευνοεί την αυτοδίκαιη αναγνώριση των αποφάσεων, ακόμη και όταν δεν έχουν τηρηθεί οι κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας που προβλέπονται σε αυτόν, εκτός από τις περιπτώσεις που απαριθμούνται εξαντλητικά στο άρθρο 45, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού⁴⁴.

96. Όσον αφορά την παράβαση των κανόνων διεθνούς δικαιοδοσίας, η εν λόγω διάταξη διευκρινίζει ότι η απόρριψη της αναγνώρισεως είναι επιτρεπτή μόνον όταν η σύγκρουση αφορά i) τους κανόνες που περιλαμβάνονται στο τμήμα 6 του εν λόγω κανονισμού, όπως ανέλυσα στις παρούσες προτάσεις (άρθρο 45, παράγραφος 1, στοιχείο ε', σημείο ii, του κανονισμού 1215/2012) ή ii) τους κανόνες που περιλαμβάνονται σε άλλα τμήματα του κεφαλαίου αυτού οι οποίοι αποσκοπούν, εν ολίγοις, στην προστασία του διαδίκου που θεωρείται πιο αδύναμος (άρθρο 45, παράγραφος 1, στοιχείο ε', σημείο i, του ίδιου κανονισμού)⁴⁵. Αντιθέτως, το άρθρο 45, παράγραφος 1, δεν περιλαμβάνει παράβαση άλλων κανόνων διεθνούς δικαιοδοσίας που προβλέπονται στον κανονισμό 1215/2012.

97. Υπενθυμίζεται ότι οι λόγοι που προβλέπονται στο άρθρο 45, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012 αποτελούν εξαιρέσεις του γενικού κανόνα σύμφωνα με τον οποίο οι αποφάσεις που εκδίδονται από τα δικαστήρια άλλου κράτος μέλους πρέπει να αναγνωρίζονται αυτοδικαίως. Στο πλαίσιο της υπό εξέταση υπόθεσης, θεωρώ, παρά ταύτα, περιττό να υπενθυμίσω τη γενική ερμηνευτική αρχή σύμφωνα με την οποία οι εξαιρέσεις πρέπει να ερμηνεύονται στενά. Η εν λόγω αρχή είναι χρήσιμη όταν το πεδίο εφαρμογής της εξαίρεσης είναι ασαφές. Ωστόσο, εν προκειμένω δεν συμβαίνει κάτι τέτοιο. Το άρθρο 45, παράγραφος 1, στοιχείο ε', σημείο ii, του κανονισμού 1215/2012 είναι σαφές και αναφέρεται σε συγκεκριμένους κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας, η παράβαση των οποίων μπορεί να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του. Υπό τις περιστάσεις αυτές, η ερμηνεία που εξετάζει το αιτούν δικαστήριο και προτείνει η Gjensidige θα προσέκρουε ξεκάθαρα στο γράμμα της εν λόγω διατάξεως.

⁴³ Βλ. απόφαση H Limited (σκέψη 31) ή, στο πλαίσιο του κανονισμού 44/2001, απόφαση της 23ης Οκτωβρίου 2014, flyLAL-Lithuanian Airlines (C-302/13, EU:C:2014:2319, στο εξής: απόφαση flyLAL, σκέψη 46 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Βλ. επίσης αιτιολογική σκέψη 30, την οποία ορθώς υπενθύμισε η Λιθουανική Κυβέρνηση, στην οποία επισημαίνεται ότι «[η] αναγνώριση μιας απόφασης μπορεί[...] να απορριφθεί μόνο εφόσον συντρέχουν ένας ή περισσότεροι από τους λόγους άρνησης που προβλέπονται στον παρόντα κανονισμό».

⁴⁴ Όπως επισημαίνει το αιτούν δικαστήριο, η προβαλλόμενη παράβαση των κανόνων διεθνούς δικαιοδοσίας μπορεί να προσβληθεί με τα ένδικα μέσα που προβλέπονται στο δίκαιο του κράτους μέλους του οικείου δικαστηρίου.

⁴⁵ Πρόκειται για την περίπτωση των τμημάτων 3, 4 ή 5 του κεφαλαίου II του κανονισμού 1215/2012.

98. Συμπερασματικά, φρονώ ότι αν ο νομοθέτης της Ένωσης επιθυμούσε, σε περίπτωση παραβάσεως των συμφωνιών παρέκτασης της δικαιοδοσίας, η προστασία των εν λόγω συμφωνιών να προσλάβει τη μορφή ενός νέου λόγου απορρίψεως, το αναμενόμενο θα ήταν να το είχε προβλέψει ρητά. Τουναντίον, το γράμμα της επίμαχης διατάξεως, η οποία προβλέπει την απόρριψη της αναγνώρισης αποφάσεως, καταδεικνύει σαφώς ότι ο εν λόγω νομοθέτης δεν είχε τέτοια πρόθεση.

β) Επιδέχεται ευρείας ερμηνείας ο λόγος που αφορά τη δημόσια τάξη;

99. Με το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά αν η υπό κρίση περίπτωση θα δικαιολογούσε ευρεία ερμηνεία του λόγου που διαλαμβάνεται στο άρθρο 45, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 1215/2012, βάσει του οποίου η αναγνώριση αποφάσεως, κατ' αρχήν, απορρίπτεται αν η εν λόγω αναγνώριση αντίκειται προδήλως στη δημόσια τάξη του κράτους αναγνώρισης ή εκτέλεσης.

100. Κατά τη γνώμη μου όλες οι παρατηρήσεις μου σχετικά με τον λόγο που διαλαμβάνεται στο άρθρο 45, παράγραφος 1, στοιχείο ε', σημείο ii, ισχύουν τηρουμένων των αναλογιών και εν προκειμένω, διότι το γράμμα του άρθρου 45, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 1215/2012 είναι εξίσου σαφές.

101. Πράγματι, η απάντηση στο τρίτο προδικαστικό ερώτημα παρέχεται, εν μέρει, με το άρθρο 45, παράγραφος 3, του κανονισμού 1215/2012, όπως παρατηρεί, κατ' ουσίαν, η Λιθουανική Κυβέρνηση. Η εν λόγω διάταξη ορίζει ότι το κριτήριο της δημόσιας τάξης «δεν αφορά τους κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας». Η διάταξη αυτή δεν θίγει τους λόγους που διαλαμβάνονται στο άρθρο 45, παράγραφος 1, στοιχείο ε', του κανονισμού 1215/2012, οι οποίοι εξετάστηκαν στην προηγούμενη υποενότητα των παρουσών προτάσεων και εκτιμώ ότι δεν συντρέχει κανένας λόγος για τον οποίο η διάταξη αυτή θα πρέπει να ερμηνευθεί κατά τρόπον που να αποκλίνει από το ίδιο το γράμμα της.

102. Επιπλέον, με το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο διερευνά, στο πλαίσιο της δυνατότητας εφαρμογής του λόγου που αφορά τη δημόσια τάξη, όχι μόνον την περίπτωση κατά την οποία δεν τηρήθηκε η συμφωνία παρέκτασης της δικαιοδοσίας, αλλά και την περίπτωση κατά την οποία παραβιάστηκε συμφωνία περί του εφαρμοστέου δικαίου.

103. Ωστόσο, από τη δικογραφία δεν προκύπτει κάποιο στοιχείο σχετικά με τη σύναψη τέτοιας συμφωνίας μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών.

104. Ως εκ τούτου, το οικείο μέρος του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος φαίνεται να είναι απαράδεκτο.

105. Τούτου λεχθέντος, στη διάταξη περί παραπομπής διαλαμβάνεται ότι το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες όσον αφορά το γεγονός ότι το πρωτοδικείο Zeeland-West-Brabant, διαπιστώνοντας ότι είχε διεθνή δικαιοδοσία επί της επίμαχης αγωγής, προκάλεσε την εφαρμογή του ολλανδικού δικαίου όσον αφορά την ουσία της υποθέσεως, γεγονός το οποίο με τη σειρά του είχε ως αποτέλεσμα ότι η ευθύνη του μεταφορέα κρίθηκε με βάση το ολλανδικό και όχι το λιθουανικό δίκαιο. Κατά το αιτούν δικαστήριο ο εναγόμενος της ενώπιον του ολλανδικού δικαστηρίου δίκης (ήτοι, όπως αντιλαμβάνομαι, η Gjensidige) δεν θα μπορούσε να έχει προβλέψει τις εν λόγω συνέπειες. Εκτιμώ ότι με τις παρατηρήσεις αυτές υποδηλώνεται ότι το

ζήτημα της ευθύνης του μεταφορέα θα έπρεπε να έχει κριθεί με εφαρμογή του λιθουανικού δικαίου και όχι με εφαρμογή του ολλανδικού δικαίου καθώς και ότι το αποτέλεσμα είναι λιγότερο ευνοϊκό για διάδικο όπως η Gjensidige.

106. Περαιτέρω, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει επίσης ότι, το άρθρο 29, παράγραφος 1, της Συμβάσεως CMR, το οποίο παραπέμπει στο εθνικό δίκαιο όσον αφορά τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες η ευθύνη του μεταφορέα μπορεί να θεωρηθεί απεριόριστη⁴⁶, φαίνεται να έρχεται σε σύγκρουση με το άρθρο 3 και το άρθρο 5, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 593/2008⁴⁷.

107. Επιπλέον, το αιτούν δικαστήριο εκφράζει αμφιβολίες ως προς τη συμβατότητα της προκύπτουσας καταστάσεως με το θεμελιώδες δικαίωμα σε δίκαιη δίκη, καθώς και με τις αρχές που διέπουν, όπως αντιλαμβάνομαι, τον κανονισμό 1215/2012.

108. Συναφώς, επισημαίνω, πρώτον, ότι η διαδικασία που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου αφορά, όπως έχει ήδη επισημανθεί επανειλημμένως, την αναγνώριση αποφάσεως που εκδόθηκε σε άλλο κράτος μέλος.

109. Το βασικό ερώτημα που τίθεται στο παρόν πλαίσιο είναι, επομένως, το κατά πόσον οι διαφορές στο ουσιαστικό δίκαιο που φαίνεται να υφίστανται μεταξύ του ολλανδικού και του λιθουανικού δικαίου, όσον αφορά την έκταση της ευθύνης του μεταφορέα, θα μπορούσαν να δικαιολογήσουν την απόρριψη της αναγνώρισης της εκδοθείσας αποφάσεως με βάση την εφαρμογή του λόγου περί δημόσιας τάξεως του άρθρου 45, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 1215/2012.

110. Φρονώ ότι δεν μπορούν.

111. Πρώτον, κατά πάγια νομολογία, ενώ τα κράτη μέλη παραμένουν ελεύθερα να καθορίζουν, σύμφωνα με τις εθνικές τους αντιλήψεις, τις απαιτήσεις τους περί δημόσιας τάξης, το Δικαστήριο καλείται να επανεξετάσει τα όρια εντός των οποίων τα δικαστήρια κράτους μέλους μπορούν να επικαλεστούν την εν λόγω έννοια για να απορρίψουν την αναγνώριση αποφάσεως η οποία προέρχεται από δικαστήριο άλλου κράτους μέλους⁴⁸.

112. Δεύτερον, ο ως άνω λόγος μπορεί να προβληθεί μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις⁴⁹, σε περίπτωση που η αναγνώριση «θα προσέκρουε με απαράδεκτο τρόπο στην έννομη τάξη του κράτους αναγνώρισεως [ή στο οποίο αντικρούεται η αναγνώριση], επειδή θα παραβίαζε θεμελιώδη αρχή»⁵⁰.

113. Αντιθέτως, τρίτον, ο λόγος απορρίψεως που προβλέπεται στο άρθρο 45, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 1215/2012 δεν μπορεί να ενεργοποιηθεί για τον λόγο και μόνον ότι «υφίσταται διαφορά μεταξύ του κανόνα δικαίου που εφάρμοσε το δικαστήριο του αιτούντος κράτους και του κανόνα που θα είχε εφαρμόσει το δικαστήριο του κράτους [αναγνώρισεως] εάν είχε επιληφθεί της διαφοράς»⁵¹.

⁴⁶ Βλ. σημεία 41 έως 43 των παρουσών προτάσεων.

⁴⁷ Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 2008, για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές (Ρώμη Ι) (ΕΕ 2008, L 177, σ. 6).

⁴⁸ Βλ., επί παραδείγματι, απόφαση flyLAL (σκέψη 47 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

⁴⁹ Απόφαση της 28ης Απριλίου 2009, Αποστολίδης (C-420/07, EU:C:2009:271, σκέψη 55 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία), στο πλαίσιο του άρθρου 34, παράγραφος 1, του κανονισμού 44/2001.

⁵⁰ Βλ. απόφαση Diageo Brands (σκέψη 44 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

⁵¹ Πρβλ. απόφαση flyLAL (σκέψη 48 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

114. Ο κύριος προβληματισμός του αιτούντος δικαστηρίου φαίνεται να έγκειται στο ότι, λόγω του φερόμενου ως εσφαλμένου προσδιορισμού του δικαστηρίου που είχε διεθνή δικαιοδοσία επί της επίδικης απαιτήσεως, η οικεία απαίτηση κρίθηκε τελικά σύμφωνα με το ολλανδικό δίκαιο και όχι σύμφωνα με το λιθουανικό.

115. Στον βαθμό που εν λόγω προβληματισμός συνίσταται στην επισήμανση ότι το ολλανδικό δικαστήριο καθόρισε εσφαλμένα ως εφαρμοστέο δίκαιο το ολλανδικό δίκαιο, επισημαίνω ότι ένα τέτοιο σφάλμα, ακόμη και αν όντως ισχύει, δεν δύναται, αφ' εαυτού, να οδηγήσει σε απόρριψη της αναγνώρισης της απόφασης.

116. Από την προαναφερθείσα νομολογία προκύπτει ότι η εν λόγω απόρριψη είναι δυνατή μόνον όταν η αναγνώριση της εκδοθείσας αποφάσεως θα παραβίαζε αρχή που θεωρείται θεμελιώδης στο κράτος αναγνώρισης ή εκτέλεσης.

117. Ωστόσο, όσον αφορά τις συγκεκριμένες συνέπειες της αναγνώρισεως της επίμαχης στην υπό εξέταση υπόθεση αποφάσεως του ολλανδικού δικαστηρίου, το αιτούν δικαστήριο δεν διευκρινίζει τον τρόπο με τον οποίο η προαναφερθείσα απόκλιση ως προς το ουσιαστικό δίκαιο θα έθιγε τη δημόσια τάξη της Λιθουανίας και, ως εκ τούτου, θα προσέκρουε σε ανεπίτρεπτο βαθμό στην έννομη τάξη εν λόγω κράτους μέλους, επειδή θα παραβίαζε θεμελιώδη αρχή.

118. Υπό τις εν λόγω περιστάσεις, απαντώντας στο δεύτερο και στο τρίτο προδικαστικό ερώτημα, φρονώ ότι το άρθρο 45, παράγραφος 1, στοιχεία α' και ε', σημείο ii, του κανονισμού 1215/2012 έχει την έννοια ότι δεν καταλαμβάνει την περίπτωση κατά την οποία το δικαστήριο προέλευσης διαπίστωσε ότι έχει διεθνή δικαιοδοσία επί τη βάση ενός από τους κανόνες που διαλαμβάνονται σε ειδική σύμβαση, κατά την έννοια του άρθρου 71 του κανονισμού 1215/2012, η οποία περιλαμβάνει –αλλά δεν χαρακτηρίζει ως αποκλειστική– συμφωνία παρέκτασης της δικαιοδοσίας, και στην περίπτωση που το δικαστήριο προέλευσης δεν ήταν το δικαστήριο που όριζε η συμφωνία παρέκτασης της δικαιοδοσίας που συνήψαν τα ενδιαφερόμενα μέρη. Επιπλέον, το άρθρο 45, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 1215/2012 έχει την έννοια ότι, εφόσον διαπιστωθεί σφάλμα όσον αφορά τον προσδιορισμό του εφαρμοστέου δικαίου, το σφάλμα αυτό δεν μπορεί, αφ' εαυτού, να προκαλέσει την απόρριψη της αναγνώρισης αποφάσεως ως αντίθετης προς τη δημόσια τάξη του κράτους αναγνώρισης ή εκτέλεσης.

119. Η εν λόγω απάντηση, σε συνδυασμό με εκείνη που προτείνεται ανωτέρω στο σημείο 76 των παρουσών προτάσεων, παρέχει, κατά τη γνώμη μου, τις σχετικές διευκρινίσεις που θα διευκολύνουν το αιτούν δικαστήριο να επιλύσει το ζήτημα που εκκρεμεί ενώπιόν του. Τούτου λεχθέντος, για λόγους πληρότητας και για να τοποθετηθώ επί της εκτενούς συζητήσεως που αναπτύχθηκε σχετικά με το εν λόγω ζήτημα στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας, θα εξηγήσω ότι, εν πάση περιπτώσει, οι κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας της Συμβάσεως CMR ουδόλως παραβιάζουν τις αρχές που διέπουν τη δικαστική συνεργασία σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσον αφορά την εφαρμογή του κριτηρίου που καθιερώθηκε με την απόφαση TNT Express.

Δ. Το «κριτήριο της αποφάσεως TNT Express» και ο μη αποκλειστικός χαρακτήρας της δικαιοδοσίας που προκύπτει από συμφωνία παρέκτασης της δικαιοδοσίας

120. Στο πλαίσιο της παρούσας υποθέσεως μεγάλο μέρος της συζήτησης περιστράφηκε γύρω από το ζήτημα του κατά πόσον οι κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας που προβλέπονται στη Σύμβαση CMR προσκρούουν στο κριτήριο που καθιερώθηκε με την απόφαση TNT Express και, επομένως, στις αρχές που διέπουν τη λειτουργία του κανονισμού 1215/2012.

121. Το πρόβλημα, όπως το αντιλαμβάνεται το αιτούν δικαστήριο, προκύπτει από το γεγονός ότι, αφενός, ο κανονισμός 1215/2012 χαρακτηρίζει τη δικαιοδοσία που καθιερώνεται με συμφωνία παρέκτασης της δικαιοδοσίας ως, κατ' αρχήν, αποκλειστική. Ωστόσο, αφετέρου, η Σύμβαση CMR, ενώ επιτρέπει τη θεμελίωση διεθνούς δικαιοδοσίας επί αυτής της βάσεως, εντούτοις, φαίνεται να αποκλείει την αποκλειστικότητα της εν λόγω δικαιοδοσίας (τουλάχιστον στο πλαίσιο της ερμηνείας που δόθηκε στην ως άνω σύμβαση από το πρωτοδικείο Zeeland-West-Brabant, η οποία φαίνεται να υιοθετείται και από το αιτούν δικαστήριο).

122. Συναφώς, σημειώνω, πρώτον, ότι το Δικαστήριο, με την απόφαση Nickel & Goeldner Spedition, είχε ήδη κρίνει, όπως ορθώς επισημαίνει το αιτούν δικαστήριο, ότι οι κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας που προβλέπονται στο άρθρο 31, παράγραφος 1, της Συμβάσεως CMR δεν έρχονται σε αντίθεση με το κριτήριο που καθιερώθηκε στην υπόθεση TNT Express. Ωστόσο, όπως παρατηρεί η Επιτροπή, στην εν λόγω απόφαση το Δικαστήριο εξέτασε όλους τους κανόνες δικαιοδοσίας που προβλέπονται στο άρθρο 31, παράγραφος 1, της Συμβάσεως CMR (οι οποίοι παρατίθενται στο σημείο 38 των παρουσών προτάσεων) *με εξαίρεση* τον επίμαχο στην υπό κρίση υπόθεση⁵².

123. Εκτιμώ ότι για τον λόγο αυτό, το αιτούν δικαστήριο εγείρει το ζήτημα κατά πόσον η διαφορετική αντιμετώπιση που φαίνεται να εφαρμόζει η Σύμβαση CMR (όπως, επίσης, δέχεται το πρωτοδικείο Zeeland-West-Brabant) στις συμφωνίες παρέκτασης της δικαιοδοσίας, σε σχέση με τον κανονισμό 1215/2012, δημιουργεί σύγκρουση με τις αρχές που διέπουν τη δικαστική συνεργασία σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

124. Φρονώ ότι δεν συμβαίνει κάτι τέτοιο.

125. Πρωτίστως, λαμβανομένων υπόψη των παραδοχών του πρωτοδικείου Zeeland-West-Brabant, πράγματι φαίνεται να υφίσταται διαφορά μεταξύ της Συμβάσεως CMR και του κανονισμού 1215/2012 όσον αφορά το καθεστώς που εφαρμόζεται στις συμφωνίες παρέκτασης της δικαιοδοσίας.

126. Ωστόσο, είμαι της γνώμης ότι η εν λόγω διαφορά αυτή καθ' εαυτή δεν εγείρει κάποιο ζήτημα.

127. Πράγματι, εάν κάθε διαφορά είχε ως αποτέλεσμα την υποχώρηση του ειδικού καθεστώτος έναντι του κανονισμού 1215/2012, τότε το άρθρο 71, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού δεν θα είχε κανένα απολύτως νόημα. Κανένα ειδικό καθεστώς που αποκλίνει από τον κανονισμό 1215/2012 δεν θα μπορούσε ποτέ να εφαρμοστεί στις έννομες σχέσεις εντός της Ένωσης. Ωστόσο, ένα τέτοιο αποτέλεσμα δεν μπορεί να γίνει δεκτό λαμβανομένου υπόψη του σαφούς γράμματος της εν λόγω διατάξεως.

128. Αντιθέτως, η εφαρμογή ειδικών κανόνων που ενδεχομένως διαφέρουν από τους κανόνες που προβλέπει ο κανονισμός 1215/2012 πρέπει να αποκλείεται μόνον όταν πραγματικά αντιβαίνουν στις αρχές που διατυπώνονται στην απόφαση TNT Express. Όσον αφορά τους κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας, οι οικείες αρχές συνίστανται, κατ' ουσίαν, στην υψηλού βαθμού προβλεψιμότητα των κανόνων διεθνούς δικαιοδοσίας και στην ασφάλεια δικαίου όσον αφορά τους διαδίκους, αφενός, και την ορθή απονομή της δικαιοσύνης, αφετέρου⁵³.

⁵² Απόφαση Nickel & Goeldner Spedition (σκέψεις 39 έως 41).

⁵³ Επισημαίνω ότι το Δικαστήριο υπενθύμισε, στη σκέψη 53 της αποφάσεώς του στην υπόθεση TNT Express, ότι οι οικείες αρχές –όσον αφορά το ζήτημα της διεθνούς δικαιοδοσίας– είναι αυτές του υψηλού βαθμού προβλεψιμότητας, της ορθής απονομής της δικαιοσύνης και της ελαχιστοποίησης του κινδύνου παράλληλης εκδικάσεως υποθέσεων. Στη σκέψη 65 της αποφάσεως Brite Strike Technologies, οι εν λόγω αρχές είναι εκείνες της ασφάλειας δικαίου για τους διαδίκους και της προσηκούσας απονομής της δικαιοσύνης.

129. Φρονώ ότι καμία από τις ως άνω αρχές δεν τίθεται σε κίνδυνο.

130. Πρώτον, είμαι της γνώμης ότι, για να τηρηθεί η αρχή του υψηλού βαθμού προβλεψιμότητας των κανόνων διεθνούς δικαιοδοσίας, είναι σημαντικό ο μεν ενάγων να μπορεί να αποφασίζει ευχερώς πού θα ασκήσει αγωγή, ο δε εναγόμενος να προβλέπει ευλόγως πού μπορεί να συμβεί κάτι τέτοιο.

131. Τούτο, κατά τη γνώμη μου συμβαίνει όσον αφορά το άρθρο 31, παράγραφος 1, της Συμβάσεως CMR. Η εν λόγω διάταξη δεν περιέχει έναν ασαφώς διατυπωμένο κανόνα που προβλέπει, επί παραδείγματι, ότι η κατάλληλη βάση διεθνούς δικαιοδοσίας θα καθορίζεται κατά περίπτωση με γνώμονα όλες τις περιστάσεις και προς το συμφέρον της δικαιοσύνης. Αντιθέτως, το άρθρο 31, παράγραφος 1, της Συμβάσεως CMR ορίζει διάφορες κατηγορίες βάσεων διεθνούς δικαιοδοσίας, οι οποίες προσδιορίζονται σαφώς με γενικές και εύκολα κατανοητές κατηγορίες (συγκεκριμένα, και εν συντομία, την έδρα των εναγομένων, τον τόπο στον οποίο παραλήφθηκαν τα εμπορεύματα από τον μεταφορέα, τον τόπο που ορίστηκε για την παράδοση ή τη συμφωνία που συνήψαν οι διάδικοι).

132. Εν προκειμένω, η ουσία του ζητήματος στην υπό κρίση υπόθεση φαίνεται να είναι το γεγονός ότι η διεθνής δικαιοδοσία, η οποία διέπεται από τη Σύμβαση CMR (κατά την ερμηνεία της εν λόγω συμβάσεως που υιοθέτησε το πρωτοδικείο Zeeland-West-Brabant), όταν καθορίζεται από συμφωνία παρέκτασης της δικαιοδοσίας, δεν καθίσταται αποκλειστική. Αντιθέτως, βάσει της εν λόγω ερμηνείας της Συμβάσεως CMR φαίνεται να εξακολουθούν να συντρέχουν και όλες οι άλλες βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας που προβλέπονται στο άρθρο 31, παράγραφος 1, της εν λόγω Συμβάσεως.

133. Στο πλαίσιο αυτό, μπορεί πράγματι να υποστηριχθεί ότι το τεκμήριο της αποκλειστικότητας που αναγνωρίζει ο κανονισμός 1215/2012 στις συμφωνίες παρέκτασης της δικαιοδοσίας ενισχύει την ασφάλεια δικαίου όσον αφορά τους διαδίκους (και ιδίως όσον αφορά τον εναγόμενο), καθόσον καθιστά σαφές ότι όταν έχει συναφθεί συμφωνία παρέκτασης της δικαιοδοσίας, και εφόσον δεν προβλέπεται άλλως, οι λοιπές δυνητικές βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας μπορούν, κατ' αρχήν, να αποκλειστούν με βεβαιότητα.

134. Ωστόσο, φρονώ ότι το κατά πόσον η διεθνής δικαιοδοσία δικαστηρίου η οποία έχει οριστεί κατά τον τρόπο αυτό πρέπει να θεωρείται ως αποκλειστική ή μη αποτελεί, σε τελική ανάλυση, ζήτημα πολιτικής, επί του οποίου μπορούν να διατυπωθούν διαφορετικές απόψεις στις διάφορες έννομες τάξεις (και στους διαφορετικούς τομείς των εν λόγω εννόμων τάξεων).

135. Εν προκειμένω, οι συντάκτες μιας συμβάσεως που διέπει συγκεκριμένο αντικείμενο, όπως η Σύμβαση CMR, μπορεί να είχαν βάσιμους λόγους να επιμείνουν στη διαθεσιμότητα περισσότερων βάσεων διεθνούς δικαιοδοσίας λαμβανομένης υπόψη της ιδιαιτερότητας του οικείου τομέα⁵⁴.

136. Επιπλέον, σημειώνω ότι, μολονότι ο κανονισμός 1215/2012 καθιερώνει το τεκμήριο της αποκλειστικότητας των συμφωνιών παρέκτασης της δικαιοδοσίας, η εν λόγω αποκλειστικότητα δεν αποτελεί απόλυτο κανόνα, τα δε μέρη δύνανται να αποκλίνουν από αυτόν. Όταν συμβαίνει αυτό, η κατάσταση καθίσταται παρόμοια με εκείνη που προκύπτει από το άρθρο 31, παράγραφος 1, της Συμβάσεως CMR. Επιπλέον, ο ίδιος ο κανονισμός 1215/2012 περιορίζει το

⁵⁴ Σημειώνω ότι παρόμοια ευελιξία φαίνεται επίσης να επιδιώκεται στο άρθρο 21 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τη μεταφορά εμπορευμάτων μέσω θαλάσσης, *United Nations Treaty Series* 1978, τόμος 1695, σ. 3, ή στο άρθρο 46, παράγραφος 1, των Ενιαίων Νομικών Κανόνων (ENK) σχετικά με το συμβόλαιο διεθνούς σιδηροδρομικής μεταφοράς επιβατών (CIM), τα οποία είναι σε σημαντικό βαθμό παρόμοια με το άρθρο 31, παράγραφος 1, της Συμβάσεως CMR.

αποτέλεσμα των συμφωνιών παρέκτασης της δικαιοδοσίας, διότι οι εν λόγω συμφωνίες δεν μπορούν να μεταβάλουν τη λειτουργία των κανόνων διεθνούς δικαιοδοσίας σε ορισμένες υποθέσεις⁵⁵.

137. Όσον αφορά, δεύτερον, την ορθή απονομή της δικαιοσύνης και τον κίνδυνο κίνησης παράλληλων διαδικασιών, το γεγονός ότι η συμφωνία παρέκτασης της δικαιοδοσίας δεν θεωρείται αποκλειστική αυξάνει πράγματι τον κίνδυνο αυτόν. Τούτου λεχθέντος, επισημαίνω ότι το άρθρο 31, παράγραφος 2, της Συμβάσεως CMR περιέχει έναν κανόνα εκκρεμοδικίας, ο οποίος είναι –στη γενική του έκφραση– ανάλογος εκείνου που προβλέπεται στο άρθρο 29 του κανονισμού 1215/2012, κατά το ότι αποσκοπεί, όπως αντιλαμβάνομαι, στην αποφυγή του κινδύνου παράλληλης διεξαγωγής διαδικασιών και έκδοσης ασυμβίβαστων αποφάσεων⁵⁶.

138. Είναι αλήθεια ότι, σε αντίθεση με τον κανονισμό 1215/2012, η Σύμβαση CMR δεν περιέχει κανόνες εκκρεμοδικίας οι οποίοι προστατεύουν συγκεκριμένα τις συμφωνίες παρέκτασης της δικαιοδοσίας (όπως εκείνοι που διαλαμβάνονται στο άρθρο 31, παράγραφοι 2 και 3, του κανονισμού 1215/2012). Ωστόσο, η εν λόγω διαφορά αποτελεί λογική συνέπεια της προαναφερθείσας πολιτικής επιλογής να θεωρείται η διεθνής δικαιοδοσία που προκύπτει από τέτοιες συμφωνίες ως εναλλακτική λύση η οποία πρέπει να συντρέχει με άλλους πιθανούς κανόνες.

139. Επομένως, η επισκόπηση που προηγήθηκε με οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το άρθρο 71 του κανονισμού 1215/2012 και το κριτήριο που διατυπώθηκε στην απόφαση TNT Express δεν εμποδίζουν την ερμηνεία του κανόνα διεθνούς δικαιοδοσίας που προβλέπεται στο άρθρο 31, παράγραφος 1, της Συμβάσεως CMR, σύμφωνα με τον οποίο η δικαιοδοσία που απορρέει από συμφωνία παρέκτασης της δικαιοδοσίας δεν μπορεί να θεωρηθεί αποκλειστική.

140. Επαναλαμβάνω ότι η ανάλυσή μου στην παρούσα ενότητα έγινε αποκλειστικά για λόγους πληρότητας και προκειμένου να τοποθετηθώ επί της έντονης συζητήσεως που έλαβε χώρα στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας σχετικά με το εν λόγω ζήτημα. Ειδικότερα, υπενθυμίζω τις εκτιμήσεις που διατύπωσα σε προηγούμενα σημεία των παρουσών προτάσεων από τις οποίες προκύπτει ότι η διεθνής δικαιοδοσία του δικαστηρίου προέλευσης δεν μπορεί να ελεγχθεί από το αιτούν δικαστήριο στην υπόθεση της κύριας δίκης όσον αφορά την αναγνώριση απόφασης που έχει εκδοθεί σε άλλο κράτος μέλος.

V. Πρόταση

141. Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στα προδικαστικά ερωτήματα του Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Ανωτάτου Δικαστηρίου της Λιθουανίας, Λιθουανία) ως εξής:

Το άρθρο 45, παράγραφος 1, στοιχεία α' και ε', σημείο ii, του κανονισμού (ΕΕ) 1215/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις

έχει την έννοια ότι οι λόγοι απόρριψης της αναγνώρισης αποφάσεως που διαλαμβάνονται σε αυτό δεν τυγχάνουν εφαρμογής σε περίπτωση κατά την οποία το δικαστήριο προέλευσης διαπίστωσε ότι έχει διεθνή δικαιοδοσία επί τη βάση ενός από τους κανόνες που περιλαμβάνονται σε ειδική

⁵⁵ Βλ. άρθρα 15, 19, 23 και 25, παράγραφος 4, του κανονισμού 1215/2012.

⁵⁶ Οι εν λόγω διατάξεις παρατίθενται στα σημεία 9 και 15 των παρουσών προτάσεων.

σύμβαση, κατά την έννοια του άρθρου 71 του κανονισμού 1215/2012, στους οποίους συγκαταλέγεται –χωρίς όμως να χαρακτηρίζεται ως αποκλειστική– συμφωνία παρέκτασης της δικαιοδοσίας, και στην περίπτωση που το δικαστήριο προέλευσης δεν ήταν το δικαστήριο που όριζε η συμφωνία παρέκτασης της δικαιοδοσίας την οποία συνήψαν τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Επιπλέον, το άρθρο 45, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 1215/2012 έχει την έννοια ότι, εφόσον διαπιστωθεί σφάλμα κατά τον προσδιορισμό του εφαρμοστέου δικαίου, το σφάλμα αυτό δεν μπορεί, αφ' εαυτού, να προκαλέσει την απόρριψη της αναγνώρισης αποφάσεως για τον λόγο ότι η απόφαση είναι αντίθετη προς τη δημόσια τάξη του κράτους αναγνώρισης ή εκτέλεσης.